

6 modulis. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška

Parengė Gražina **Lamanauskienė**, Rita **Jakutienė**, Loreta **Burbaitė**
Atnaujino Gražina **Lamanauskienė**, Vida **Steponavičienė**

Turinys

Įvadas.....	250
6.1. Socialinių mokslų informacijos paieškos ypatumai	250
6.2. Socialinių mokslų knygų paieška	252
6.2.1. Knygų paieška elektroniniuose kataloguose	252
6.2.2. Elektroninių knygų paieška duomenų bazėse	256
6.2.3. Elektroninių knygų paieška atvirosios prieigos ištekluose	260
6.2.4. Knygų paieška leidyklų interneto svetainėse	261
6.2.5. Knygų paieška elektroniniuose knygynuose	263
Praktinės užduotys.....	266
6.3. Socialinių mokslų straipsnių paieška.....	266
6.3.1. Straipsnių paieška duomenų bazėse	266
6.3.2. Straipsnių paieška atvirosios prieigos ištekluose	274
6.3.3. Straipsnių paieška kituose interneto ištekluose.....	276
Praktinės užduotys.....	278
6.4. Socialinių mokslų disertacijų ir magistro darbų paieška	278
6.4.1. Spausdintų disertacijų ir jų santraukų paieška bibliotekose.....	279
6.4.2. Elektroninių disertacijų ir magistro darbų paieška.....	279
Praktinės užduotys.....	282
6.5. Empirinių ir statistinių duomenų paieška	282
6.5.1. Empirinių duomenų archyvai	282
6.5.2. Statistinių duomenų ištekliai	287
Praktinės užduotys.....	290
6.6. Teisės aktų paieška	291
Praktinės užduotys.....	292
6.7. Socialinių mokslų išteklių paieška internete	292
6.7.1. Paieška mokslinės informacijos paieškos sistemose	292
6.7.2. Socialinių mokslų šaltinių paieška teminiuose kataloguose ir virtualiose bibliotekose.....	293
6.7.3. Socialinių mokslų informacijos paieška atvirosios prieigos ištekluose	293
6.7.4. Interaktyvūs informacijos ištekliai	294
6.7.5. Socialinių mokslų išteklių paieška kituose interneto ištekluose	295
Praktinės užduotys.....	296
Apibendrinamosios pastabos	296
Nuorodos	297
Naudota ir rekomenduojama literatūra	301

Įvadas

Elektroniniai mokslinės informacijos ištekliai, jų paieškos galimybės yra vienas iš pagrindinių mokslinės komunikacijos procesą ir jo kaitą lemiančių veiksnių, o gebėjimai efektyviai jais naudotis – vienas iš mokslinės veiklos kokybės kriterijų.

Pagrindinis šio modulio tikslas – plėtoti socialinių mokslų informacijos valdymo kompetencijas, būtinas mokslo ir efektyvios tiriamosios veiklos uždaviniams spręsti.

Susipažinę su modulyje pateikta teorine medžiaga ir atlikę praktines užduotis tyrėjai:

- įgis žinių apie socialinių mokslų srities informacijos išteklis ir prieigos prie jų būdus, mokslinės informacijos paieškos sistemas ir įrankius, atvirosios prieigos būdus ir galimybes;
- plėtos informacijos paieškos, jos tvarkymo įgūdžius, atsiskleidžiančius mokėjimu taikyti mokslo tiriamosios veiklos procese veiksmingus ir savalaikius informacijos valdymo modelius;
- gebės planuoti efektyvesnę informacijos išteklių paiešką, vykdyti sudėtingesnes informacinių išteklių paieškos strategijas mokslinės informacijos duomenų bazėse, naudoti informacines technologijas mokslinei informacijai gauti.

Modulį sudaro 7 temos, kuriose pateikiama teorinė medžiaga. Kiekvienos temos pabaigoje siūloma atlikti po dvi praktines užduotis mokėjimams ir įgūdžiams lavinti. Modulio pabaigoje – apibendrinamosios pastabos, nuorodos į socialinių mokslų informacijos šaltinius, rekomenduojamų informacijos šaltinių sąrašas, skirtas individualiai tyrėjų informacinei kompetencijai tobulinti ir tikslinių grupių informaciniams poreikiams tenkinti.

Modulio mokomajai medžiagai perteikti skiriamos 2 akademinės valandos auditorinių užsiėmimų, iš jų 0,5 akademinės valandos skiriama praktiniams užsiėmimams.

6.1. Socialinių mokslų informacijos paieškos ypatumai

Socialiniuose moksluose naudojami reikšminiai terminai ir jų atitikmenys kitomis kalbomis kartais turi papildomų reikšmių, trukdančių atlikti reikiamų relevantiškų informacijos šaltinių paiešką užsienio kalbomis, todėl ieškant informacijos būtina kuo tiksliau pasirinkti reikšminius žodžius. Tezaurų, žodynų, žinynų ir enciklopedijų naudojimas yra vienas iš efektyvių informacijos paiešką garantuojančių veiksnių. Tai padeda apibrėžti socialinių mokslų informacijos paieškos tikslą, nustatyti paieškai naudingus loginius ryšius ir greitai rasti tinkamų šaltinių.

Socialinių mokslų informacijos paieškos loginiams ryšiams ir santykiams apibūdinti, terminams, tinkamiems sąvokai apibrėžti, nustatyti naudojami specializuoti tezaurai. Pateiksime jų pavyzdžių:

- *LiDA tezauras* <http://www.lidata.eu/index_tez.php> – dvikalbis anglų-lietuvių kalbų kontrolinis žodynas, parengtas remiantis HASSET (angl. *Humanities and Social Science Electronic Thesaurus*) tezauru (plačiau apie jį – toliau). Jis apima daugelį humanitarinių ir socialinių mokslų sričių. Tezaure fiksuojami sinoniminiai, gimininiai (rūšiniai, asociaciniai) terminų santykiai, pateikiamos nuorodos į teiktinus terminus (deskriptorius), atitiktinius (nenaudojamus), siauresnius, platesnius bei susijusius terminus. Vartotojai gali atlikti duomenų rinkinių arba kintamųjų paiešką;

- *UNESCO Thesaurus* <<http://databases.unesco.org/thesaurus/>> – Jungtinių Tautų tezasas, apimantis švietimo, mokslo, kultūros, ekonomikos, humanitarinių, socialinių mokslų, informacijos, komunikacijos, politikos, teisės sričių terminus anglų, rusų, prancūzų ir ispanų kalbomis;
- *HASSET (Humanities and Social Science Electronic Thesaurus)* <<http://www.data-archive.ac.uk/find/hasset-thesaurus>> – daugiadalykis tezasas, kurį sukūrė Jungtinės Karalystės duomenų archyvas (UK Data Archive) ir Esekso universitetas (University of Essex);
- *ICPSR Subject Thesaurus* <<http://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/ICPSR/thesaurus/>> – JAV politinių ir socialinių tyrimų universitetų konsorciumo tezasas, kurį sudaro dalykinis, personalijų ir geografinių vardų tezaurai;
- *EUROVOC* <<http://eurovoc.europa.eu/>> – daugiakalbis tezasas, skirtas Europos Bendrijos institucijų dokumentų informacijai apdoroti.

Specializuotų tezaurų pavyzdžiai:

- *ERIC Thesaurus* <<http://eric.ed.gov/>> – Švietimo išteklių informacijos centro (Educational Resources Information Centre) tezasas;
- *TESE (Thesaurus for Education Systems in Europe)* <<http://www.vocabularyserver.com/eurydice/en/index.php>> – daugiakalbis Europos švietimo sistemų žodynas (tezasas).

Terminams parinkti gali būti naudingi ir Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos (toliau – Nacionalinė biblioteka) autoritetiniai vardų ir dalykų įrašai. Prieiga prie jų galima per:

- Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos (eLABa) išteklius <<http://aleph.library.lt>> (žr. *Ištekliai* → *Lietuvos nac. M. Mažvydo bibliotekos ištekliai* → *Autoritetiniai vardų, dalykų įrašai*); vartotojai gali patys pasirinkti terminų rikiavimo funkciją – *Heading / Discend* ar *Heading / Ascend*;
- Nacionalinės bibliotekos suvestinį katalogą <<http://www.libis.lt>> (nuoroda *Autoritetiniai įrašai*) – atlikdami paiešką vartotojai išskleidžiamajame meniu gali pažymėti šias parinktis: *Asmenvardis*; *Kolektyvas / organizacija*; *Teritorinis ar geografinis vardas*; *Prekės ženklas*; *Antraštė / unifikuota antraštė*; *Vardas ir antraštė*; *Dalykinė rubrika*; *Vieta kaip paieškos elementas*; *Forma, žanras ar fizinės charakteristikos*; kriterijui įrašyti skirtas langelis *Tekstas*; paiešką galima tikslinti pagal papildomus kriterijus: *Frazės pradžia* (numatytasis), *Visi žodžiai*, *Bet kuris iš žodžių*, *Tiksli frazė*.

Svarbu. Tezauruose įprastai naudojami tam tikri sutartiniai kodai: BT (angl. *broader term* – platesnis terminas); NT (angl. *narrower term* – siauresnis terminas); RT (angl. *related term* – susijęs terminas). Lietuviškuose tezauruose vartojami atitikmenys: SR – siauresnė rubrika, PR – platesnė rubrika ir SU – susijusi rubrika.

Be minėtų tezaurų, yra daug vertingų bibliografinių šaltinių, kurie sudaro sąlygas tyrėjams įsigilinti į nagrinėjamą temą: bendrieji ir teminiai žodynai padeda tiksliau apibrėžti, racionalizuoti ir paaiškinti terminus ar sąvokas; enciklopedijos naudingos tada, kai norima atlikti bendrą temos apžvalgą (kompaktinių diskų formatu išleistose el. enciklopedijose pateikiamos nuorodos ir į interneto šaltinius).

Pateiksime keletą populiariausių el. žodynų ir enciklopedijų pavyzdžių:

- *Online Dictionary of the Social Sciences* <<http://bitbucket.icaap.org/>> – atvirosios prieigos socialinių mokslų žodynas, kuriame pateikiama daugiau nei 1 000 šiai mokslo sričiai būdingų terminų;
- *Encyclopedia.com* <<http://www.encyclopedia.com>> – paiešką galima atlikti 100 įvairaus pobūdžio žodynų, enciklopedijų ir tezaurų;
- *Dictionary, Encyclopedia and Thesaurus – The Free Dictionary* <<http://www.thefreedictionary.com>> – vienas iš didžiausių el. žodynų pasaulyje.

6.2. Socialinių mokslų knygų paieška

Knyga ir toliau išlieka labai svarbus mokslo ir studijų informacijos šaltinis. Šioje temoje pristatysime tradicinių ir elektroninių knygų paieškos priemones ir būdus, apžvelgsime būdingiausias el. knygų paieškos galimybes.

6.2.1. Knygų paieška elektroniniuose kataloguose

Kiekvienoje Lietuvos bibliotekoje rasime socialinių mokslų knygų lietuvių ir užsienio kalbomis. Akademinės bibliotekos naudoja bendrą bibliotekų informacinę sistemą, todėl paieškos sistemos ir gautų rezultatų pateikimas bibliotekų kataloguose yra vienodi. Informaciją apie nacionalinėje ir viešosiose bibliotekose saugomus dokumentus galima rasti integralios bibliotekų informacijos sistemos LIBIS suvestiniame kataloge.

Akademinių bibliotekų elektroniniai katalogai

Adresas – <<https://aleph.library.lt>>

Tipas – bibliografinių duomenų.

Tematika – daugiadalykiai.

Naudojimosi sąlygos – informacijos paiešką gali atlikti visi interneto vartotojai. Registracija reikalinga tik norint užsakyti leidinius, pratęsti leidinių skolinimosi terminą, išsisaugoti informaciją e. lentynoje.

Ieškoti socialinių mokslų knygų galima pasirinkus tinkamą paieškos būdą: *Paprastąją*, *Daugiaaspektę*, *Išplėstą*, *Komandinę* paiešką arba *Paiešką keliuose šaltiniuose*.

Naudojant *paprastosios paieškos* parinktį knygų galima ieškoti pagal reikšminį žodį, autorių, antraštę, skelbimo duomenis, dalyką, dokumento rūšį ir kt.

Sudėtingesnė paieška atliekama naudojantis *daugiaaspekte* arba *išplėsta* paieška su išskleidžiamaisiais meniu ir pasirenkant reikiamus paieškos laukus (ryšį tarp laukų nustato loginis operatorius AND).

Komandinė paieška atliekama nurodant paieškų komandinės kalbos užklausą.

Norint atlikti paiešką keliuose šaltiniuose vienu metu galima naudotis *paieška keliuose šaltiniuose* ir pasirinkti norimus šaltinius (žr. 6.1 pav.).

Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos ištekliais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanuskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

6.1 pav. Paieška keliuose ištekluose

Svarbu. Socialinių mokslų srities knygų paiešką palengvina abėcėlinės autorių, antraščių, dalykų ir kitos rodyklės (parinktis *Rodyklės A–Z*). Pasirinkus norimą rodyklę ir įrašius teksto pradžią, žodį arba frazę, pateikiamas atitinkamas abėcėlinis sąrašas. Pavyzdžiui, *Dalyko* rodyklės paieškos langelyje įrašius žodį *ekonomika*, rezultatų sąrašė pateikiamas abėcėlinis dalykų (temų), prasidedančių žodžiu *ekonomika*, sąrašas (žr. 6.2 pav.).

Rodyklė: Dalykai	Įrašų kiekis	Nuor.	Tekstas
			Ekonomija, pragyvenimo lėšų - [Autonotinis įrašas] Žr. Pragyvenimo lėšų ekonomija
394	Sąrašas		Ekonomika - [Autonotinis įrašas]
1	Sąrašas		Ekonomika - Afrika
3	Sąrašas		Ekonomika - Ankstyvieji darbai iki 1800
			Ekonomika, aplinkos - [Autonotinis įrašas] Žr. Aplinkos apsauga - Ekonominis aspektas
1	Sąrašas		Ekonomika - Austrija
5	Sąrašas		Ekonomika - Baltijos šalys
1	Sąrašas		Ekonomika - Baltijos šalys - Periodika
			Ekonomika, besivystančių šalių - [Autonotinis įrašas] Žr. Besivystančių šalių ekonomika
2	Sąrašas		Ekonomika - Biologija

6.2 pav. Paieškos abėcėlinėse rodyklėse rezultatų sąrašas

Privalumai:

- registruotieji vartotojai gali užsakyti, rezervuoti leidinius, pratęsti leidinių skolinimosi terminą internetu;
- katalogai laisvai prieinami visiems interneto vartotojams;
- pateikiami išsamūs bibliografiniai duomenys;
- dažnai pateikiamas leidinio viršelio atvaizdas ir turinys;
- dažnai pateikiama nuoroda į atvirosios prieigos arba prenumeruojamus dokumentus.

Institucinės virtualios bibliotekos

Adresas – <http://www.lvb.lt/primo_library/libweb/static_https/lvblast_lt_LT.html>. Prie akademinių bibliotekų katalogų galima prisijungti ir per bibliotekų interneto svetainėse esančias nuorodas.

Tipas – bibliografinių duomenų, viso teksto.

Tematika – daugiadalykės.

Naudojimosi sąlygos – informacijos gali ieškoti visi interneto vartotojai. Užsakyti leidinius, pratęsti leidinių skolinimosi terminą, išsaugoti informaciją e. lentynoje, naudotis prenumeruojamomis duomenų bazėmis ir kitomis bibliotekos teikiamomis paslaugomis gali tik registruotieji vartotojai (prie institucijos virtualios bibliotekos jungiamasi tuo pačiu prisijungimo vardu kaip ir prie bibliotekos katalogo).

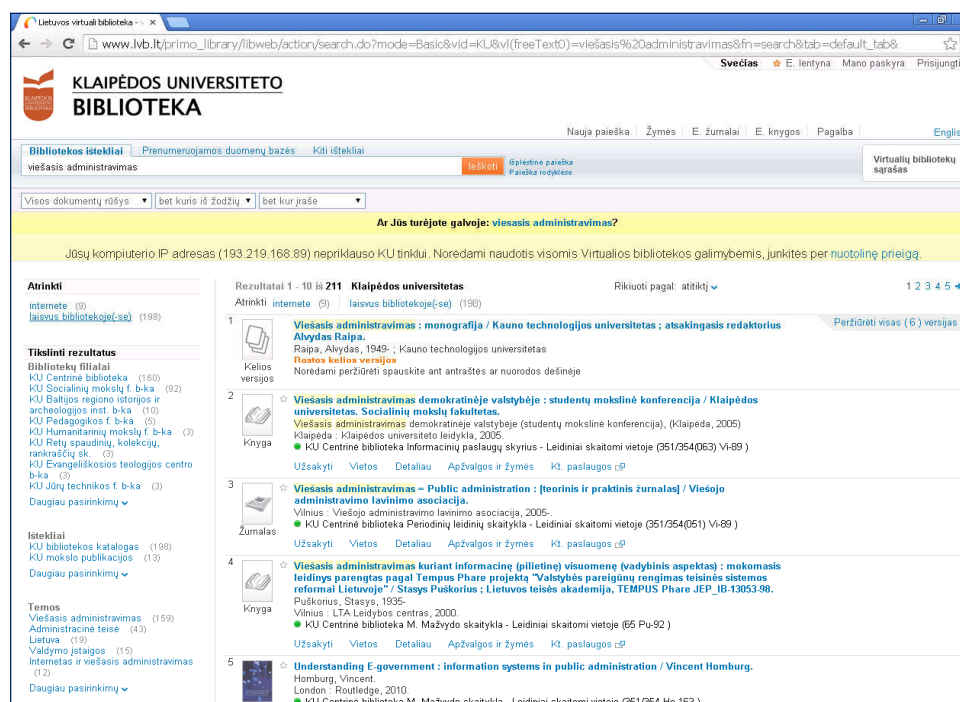
Privalumai:

- paiešką galima atlikti vienu metu visuose bibliotekoje esančiuose ištekluose: kataloge, publikacijų duomenų bazėje (PDB), elektroninių tezių ir disertacijų duomenų bazėje (ETD), institucinėje talpykloje, prenumeruojamose duomenų bazėse, atvirosios prieigos ištekluose, LIBIS suvestiniame kataloge (žr. 6.3 pav.);
- galima naudotis nuorodomis į atvirosios prieigos viso teksto dokumentus;
- galima naudotis prieiga prie viso teksto dokumentų prenumeruojamose duomenų bazėse (registruotiesiems vartotojams);
- galima užsisakyti knygas savo institucijos bibliotekoje (registruotiesiems vartotojams);
- galima peržiūrėti pasiskolintų knygų sąrašą, pratęsti grąžinimo terminą arba atsisakyti užsakyto leidinio (registruotiesiems vartotojams);
- galima naudotis savo e. lentyna (registruotiesiems vartotojams);
- galima rašyti komentarus (registruotiesiems vartotojams);
- neregistruotieji vartotojai gali naudotis svečio e. lentyna (laikina išsaugoti pasirinktų leidinių aprašus, juos spausdinti arba siųsti el. paštu).

Svarbu:

- pradėtą paiešką galima tęsti bibliotekos prenumeruojamose duomenų bazėse (pasirinkus nuorodą *Prenumeruojamos duomenų bazės*), eLABA talpykloje arba LIBIS suvestiniame kataloge (pasirinkus nuorodą *Kiti ištekliai*);
- atliekant paiešką *Prenumeruojamose duomenų bazėse* užklauso reikšminį žodį tikslinga papildyti terminu anglų kalba, sujungtu loginiu operatoriumi OR (pvz., *viešasis administravimas OR public administration*);
- ieškant tik vienos rūšies dokumentų reikia nurodyti atitinkamą dokumentų rūšį (tarkim, ieškant tik knygų pasirinkti *Knygos*).

Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos ištekliais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanuskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

6.3 pav. Klaipėdos universiteto virtualios bibliotekos paieškos rezultatų sąrašo fragmentas

Lietuvos virtuali biblioteka

Adresas – <<http://www.library.lt>>

Tipas – bibliografinių duomenų, viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – informacijos paieška galima visiems interneto vartotojams.

Tai paieškos sistema, leidžianti atlikti paiešką iškart visuose Lietuvos akademinių bibliotekų ištekluose, taip pat duomenų bazėse *eLABA* ir *Lituanistika*. Paieškos rezultatų sąrašė matyti, kurioje bibliotekoje yra vartotojų dominanti knyga, kas publikuota ir kokie moksliniai darbai atlikti viena ar kita tema.

Svarbu. Atliekant paiešką prenumeruojamose duomenų bazėse pirmiausia reikia pasirinkti instituciją. Jeigu paieška vykdoma iš nuotolinio kompiuterio, reikia naudotis tos institucijos nuotolinės prieigos paslauga.

Privalumai:

- galima atlikti paiešką visų Lietuvos akademinių bibliotekų ištekluose vienu metu;
- galima pasinaudoti nuorodomis į atvirosios prieigos viso teksto dokumentus.

Trūkumai

- prieigą prie prenumeruojamų duomenų bazių viso teksto dokumentų turi tik bazes prenumeruojančių institucijų registruotieji vartotojai.

Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) suvestinis katalogas

Adresas – < <http://www.libis.lt> >

Tipas – bibliografinių duomenų.

Tematika – daugiadalykis.

Naudojimosi sąlygos – informacijos paieška galima visiems interneto vartotojams. Leidiniai skolinami ir kitos bibliotekos paslaugos teikiamos LIBIS sistemoje registruotiems vartotojams.

LIBIS suvestinis katalogas jungia Nacionalinės bibliotekos, Lietuvos viešųjų ir valstybinės reikšmės bibliotekų išteklius. Šiose bibliotekose saugoma nemažai socialinių mokslų tyrėjams svarbių leidinių. Nacionalinė biblioteka yra socialinių ir humanitarinių mokslų, politikos, ekonomikos ir kultūros informacijos centras – socialinių mokslų leidinių komplektavimas šioje bibliotekoje pripažintas prioritetine komplektavimo kryptimi. Nacionalinė biblioteka gauna visų lietuviškų leidinių privalomuosius egzempliorius, taip pat komplektuoja ir saugo užsienio dokumentų fondą, pirmenybę teikdama humanitarinių ir socialinių mokslų literatūrai.

Siekdama kuo plačiau pristatyti gautas socialinių mokslų srities knygas, biblioteka rengia virtualias naujų leidinių parodas
<<http://senas.lnb.lt/lnb/selectPage.do?docLocator=1B261F57AE7011E3B008746164617373&inlanguage=lt>> (galima peržiūrėti skenuotus knygų viršelius ir turinį).

Jei reikalingos knygos nėra bibliotekoje, ją galima užsisakyti per Tarpbibliotekinį abonementą (TBA) iš Lietuvos bibliotekų arba per Tarptautinį tarpbibliotekinį abonementą (TTBA) iš užsienio bibliotekų.

Svarbu. Jei reikalingos knygos nerandate Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos ar suvestiniame LIBIS kataloge, naudokitės *Kortelių vaizdų katalogu ir kartotekomis* <<http://vaizdai.libis.lt>>, kur rasite socialinių mokslų knygų rusų ir kitomis užsienio kalbomis, gautų Nacionalinėje bibliotekoje iki 1998 m., bibliografinių įrašų kortelių vaizdus. Grafiniai vaizdai pateikiami dokumentų autorių ar antraščių (jei autoriaus nėra) abėcėle.

6.2.2. Elektroninių knygų paieška duomenų bazėse

Šiame skyriuje supažindinsime su elektroninių knygų (toliau – el. knygos) paieškos prenumeruojamose mokslo duomenų bazėse ypatumais ir priemonėmis.

KTU el. knygos

Adresas – <<https://www.ebooks.ktu.lt>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – atviroji prieiga prie bibliografinės informacijos, anotacijų ir knygų turinių. Prieiga prie viso teksto dokumentų galima tik prenumeratoriams. Prenumeruojamų leidinių sąrašai pateikiami akademinių bibliotekų svetainėse.

Svarbu. Knygas galima skaityti tik prisijungus prie interneto; spausdinti ir išsisaugoti savo kompiuteryje knygų negalima.

eBooks on EBSCOhost

Adresas – <<http://search.epnet.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai. Duomenų bazė galima naudotis ir namie ar mobiliuosiuose įrenginiuose, jungiantis su slaptažodžiais, naudojantis VPN paslauga ar nuotolinio prisijungimo prie prenumeruojamų duomenų bazių sistema EZProxy.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/9942>>.

Viso teksto el. knygų kolekcija įvairių mokslų temomis, tarp jų verslo ir ekonomikos, švietimo, teisės, psichologijos, socialinio darbo ir kt. Pateikiamas mokslo šakų sąrašas. Vartotojai gali naudotis paprasta ir išplėstine paieška. Paieška labai patogi ir paprasta.

Pagalba, kaip naudotis kolekcija, pateikiama šiais adresais:

<<http://www.ebscohost.com/ebooks/user-experience/ebooks-interface>>;

<<http://www.youtube.com/watch?v=GIgJGk7Bpwg>>;

<https://www.mruni.eu/mru_lt_dokumentai/biblioteka/vartovad/EBSCO_eBooks.pdf>.

Privalumai:

- paieškos rezultatus galima tikslinti pagal šaltinio tipą, dalyką, mokslo šakas, publikacijos datą;
- knygas galima skaityti internete arba atsisiųsti į savo kompiuterį ar kitą mobiliąjį įrenginį ir skaityti atsijungus nuo interneto;
- knygas galima atsisiųsti į asmeninį aplanką (*My EBSCOhost*).

Svarbu:

- norint atsisiųsti knygą į savo kompiuterį ar kitą mobiliąjį įrenginį reikia įsidiegti nemokamą programą *Adobe Digital Edition*;
- knygų atsisiųsti galima tik prisiregistravus;
- vieno seanso metu galima atsispausdinti ne daugiau kaip 60 puslapių;
- atsisiųsta knyga kompiuteryje ar mobiliajame įrenginyje galima naudotis ne ilgiau kaip 7 dienas.

Pastaba. Prie duomenų bazės [eBooks on EBSCOhost](http://www.ebscohost.com) galima prisijungti per bibliotekų katalogo nuorodą <<https://aleph.library.lt>> → *Kiti ištekliai* → [EBSCOhost el. knygų katalogas](#).

eBooks on ScienceDirect

Adresas – <<http://www.sciencedirect.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai. Galima naudotis ir namie ar mobiliuosiuose įrenginiuose, jungiantis su slaptažodžiais, naudojantis VPN paslauga ar nuotolinio prisijungimo prie prenumeruojamų duomenų bazių sistema EZProxy.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/11269>>.

Leidyklos *Elsevier* viso teksto el. knygų ir knygų serijų kolekcija socialinių, humanitarinių, gamtos ir kitų mokslų temomis. Duomenų bazėje pateikiama apie 20 000 el. knygų (2014 m. balandžio mėn. duomenys). Duomenų bazę *Science Direct* prenumeruojančių Lietuvos mokslo institucijų vartotojai gali naudotis per 700 el. knygų. Socialiniai ir humanitariniai mokslai suskirstyti į 6 temas, o šios – į potemes. Norėdami peržiūrėti prenumeruojamų knygų sąrašą, pasirinkite *All access types*, tada išskleidžiamajame meniu pasirinkite *Subscription & complimentary*. Vartotojams prieinamos viso teksto knygos pažymėtos žaliu ženkliuku.

Privalumai:

- plačios paieškos galimybės: vartotojai gali susipažinti su visa knygų kolekcija, filtruoti knygas pagal pavadinimų abėcėlę, temas, prieigos statusą (prenumeruojamos, laisvos prieigos);
- patogi ir išsami dalykinė rodyklė (pvz., socialiniai mokslai dar suskirstyti į šakas: švietimas, teisė, sociologija ir kt.);
- knygoje pateikiamus grafinius vaizdus galima atsisiųsti kaip paveikslėlius arba kaip *Power Point* pateiktis;
- nuolatinės prieigos teisėmis įsigytos socialinių mokslų el. knygų kolekcijos lieka bibliotekoje neterminuotai.

Svarbu. Prie *eBooks on ScienceDirect* duomenų bazės galima prisijungti per bibliotekų katalogo nuorodą <<https://aleph.library.lt>> → *Kiti ištekliai* → [ScienceDirect el. knygų katalogas](#).

Ebrary

Adresas – <<http://www.ebrary.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai. Galima naudotis ir namie ar mobiliuosiuose įrenginiuose, naudojantis VPN paslauga ar nuotolinio prisijungimo prie prenumeruojamų duomenų bazių sistema *EZProxy*.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/2448>>.

Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekos prenumeruoja skirtingas kolekcijas. Socialinių mokslų tyrėjams aktualios verslo ir ekonomikos, edukologijos, psichologijos kolekcijos. Vartotojai gali naudotis paprasta ir išplėstine paieška, sudaryti pasirinktų el. knygų katalogus (būtina susikurti asmeninę paskyrą).

Pagalba, kaip naudotis kolekcijomis, pateikiama šiais adresais:

<http://www.mruni.eu/mru_lt_dokumentai/biblioteka/vartovad/Ebrary.pdf>;

<<http://ebrary.com/corp/collateral/flash/QuickStart/>>;

<<https://www.youtube.com/watch?v=xS9r0O6WrfY>>.

Privalumai:

- įvairios knygų paieškos galimybės: galima susipažinti su visa knygų kolekcija, ieškoti konkrečioje socialinių mokslų temoje, atskiruose skyriuose ar vartant knygos puslapius;

- atliekant paiešką pagal temą galima pasirinkti smulkesnę temą (pvz., atliekant paiešką tema *Law*, pasiūlomos konkretnės temos: *Law in General, Comparative and Uniform Law, Jurisprudence*);
- reikšminių žodžių paieška knygos tekste;
- paieškos rezultatus galima rikiuoti pagal knygos skyrių populiarumą ieškoma tema;
- galima naudotis informacijos tvarkymo įrankiais: pažymėti teksto dalį, išversti tekstą, atlikti paiešką tekste ir kt.;
- susikūrus asmeninę paskyrą galima pasirinkti bibliografinių įrašų tvarkymo programą, citavimo bibliografinį formatą ir skaitymo įvairiais įrenginiais prieinamumo režimą.

Svarbu. Kopijuoti ar spausdinti galima tik nedidelius teksto fragmentus (iki 40 puslapių). Kopijuoti ar spausdinti visą knygos tekstą griežtai draudžiama.

HeinOnline

Adresas – <<http://heinonline.org>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – teisė.

Naudojimosi sąlygos – viso teksto knygomis gali naudotis bazę įsigijusių institucijų vartotojai.

Duomenų bazė galima naudotis ir namie, jungiantis su slaptažodžiais, naudojantis VPN paslauga ar nuotolinio prisijungimo prie prenumeruojamų duomenų bazių sistema *EZProxy*.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/duomenu-bazes/savarankiska-prenumerata>>.

Pateikiamas skenuotas originalus knygos vaizdas PDF formatu. Knygas galima skaityti tik prisijungus prie tinklo, dalį teksto galima kopijuoti, atsispausdinti.

Mybrary

Adresas – <<http://www.mybrary.ru>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – teisė, ekonomika, vadyba.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę įsigijusių institucijų vartotojai. Galima naudotis ir namie, jungiantis su slaptažodžiais, naudojantis VPN paslauga ar nuotolinio prisijungimo prie prenumeruojamų duomenų bazių sistema *EZProxy*.

Prenumeratorius – Mykolo Romerio universiteto biblioteka.

Šioje viso teksto duomenų bazėje pateikiama daugiau nei 2 000 el. knygų rusų kalba.

Pagalba, kaip naudotis kolekcija, pateikiama adresu

<https://www.mruni.eu/mru_lt_dokumentai/biblioteka/vartovad/Mybrary.pdf>.

Privalumai:

- galimybė kopijuoti teksto fragmentą (ne didesnę nei 500 spaudos ženklų) su nuoroda į šaltinį;
- galima rašyti pastabas, kurios automatiškai išsaugomos su nuoroda į atitinkamą knygos puslapį.

Trūkumai

- daugumos knygų atsisiųsti negalima (reikiamus puslapius galima įsigyti už tam tikrą mokestį).

SpringerLINK E-Books

Adresas – <<http://www.springerlink.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – viso teksto knygomis gali naudotis jas įsigijusių institucijų vartotojai. Duomenų baze galima naudotis ir namie ar mobiliuosiuose įrenginiuose, jungiantis su slaptažodžiais, naudojantis VPN paslauga ar nuotolinio prisijungimo prie prenumeruojamų duomenų bazių sistema EZProxy.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8107>>.

Vienos iš didžiausių pasaulyje tarptautinės mokslinių knygų leidyklos *Springer* viso teksto duomenų bazėje sukaupta knygų kolekcija, kurioje šiuo metu yra apie 14 600 socialinių mokslų knygų. Lietuvos akademinių bibliotekų įsigytų knygų sąrašą žr. <<http://www.lmba.lt/db/8107>>. Prieigą prie socialinių mokslų el. knygų kolekcijos (*Humanities, Social Science and Law, Business and Economics*), kurią sudaro 795 el. knygos, įsigijo ir teikia Vilniaus universiteto biblioteka.

Privalumai:

- nuolatinės prieigos teisėmis įsigytos socialinių mokslų el. knygų kolekcijos lieka bibliotekoje neterminuotai;
- galimybė skaityti visą tekstą ekrane, atsispausdinti, atsisiųsti PDF formatu el. knygos dalis.

Pastaba. Per akademinės bibliotekos elektroninį katalogą <<http://aleph.library.lt>> (*Ištekliai → SpringerLink e. knygų katalogas*) galite rasti visų Lietuvos akademinėse bibliotekose įsigytų knygų bibliografinę informaciją (prieiga prie viso teksto knygų galima tik institucijų, kurios yra įsigijusios el. knygas, vartotojams <<http://www.lmba.lt/db/8107>>).

6.2.3. Elektroninių knygų paieška atvirosios prieigos ištekluose

Ilgalaikio informacijos išsaugojimo ir nuolatinės prieigos prie informacijos poreikis skatina spartų el. knygų kolekcijų ir el. bibliotekų kūrimąsi internete. 6.1 lentelėje pateikiami populiariausi socialinių mokslų srities mokslinių el. knygų atvirosios prieigos ištekliai.

6.1 lentelė. Socialinių mokslų srities mokslinių el. knygų atvirosios prieigos ištekliai

Atvirosios prieigos ištekliaus pavadinimas	Trumpas aprašymas
<i>BookBoon</i> < http://bookboon.com >	Ekonomikos, finansų, teisės, verslo ir administravimo, rinkodaros, pardavimo, strateginio valdymo, apskaitos literatūra.
<i>CCTC vadovėliai</i> < http://www.collegeopentextbooks.org/ >	Edukologijos, ekonomikos, psichologijos, sociologijos, verslo ir administravimo mokslo kryptų atvirosios prieigos vadovėliai.
<i>DOAB (Directory of Open Access Books)</i>	65 akademinių leidyklų atvirosios prieigos knygos

Atvirosios prieigos ištekliaus pavadinimas	Trumpas aprašymas
< http://www.doabooks.org/doab >	įvairiomis užsienio kalbomis. Knygas galima skaityti ir išsaugoti PDF formatu.
<i>EkonBiz</i> < http://www.econbiz.de/ >	Vokietijos nacionalinės ekonomikos bibliotekos duomenų bazė, kaupianti ekonomikos, finansų ir verslo literatūrą, mokslinių tyrimų medžiagą.
<i>Flat World Knowledge</i> < http://catalog.flatworldknowledge.com/ >	Verslo ir ekonomikos, sociologijos, psichologijos mokslo krypčių mokomoji literatūra. Norint skaityti visą dokumento tekstą reikia prisiregistruoti (registracija nemokama).
<i>Getfreebooks</i> < http://www.getfreebooks.com/ >	Viso teksto knygos įvairiomis edukologijos, verslo ir administravimo temomis.
<i>The Global Text Project</i> < http://globaltext.terry.uga.edu/home >	Atvirosios prieigos vadovėliai įvairiomis temomis: edukologijos, ekonomikos, filologijos, verslo ir administravimo ir kt.
<i>OAPEN</i> < http://www.oapen.org/ >	Laisvai prieinama socialinių ir humanitarinių mokslų srities akademinių knygų duomenų bazė. <i>OAPEN Library</i> bendradarbiauja su įvairiomis užsienio universitetų leidyklomis.
<i>OER Commons</i> < http://www.oercommons.org/courses/material_types/textbooks >	<i>OER Commons</i> buvo sukurtas 2007 m. kaip studijų medžiagos tinklas. Čia galima rasti ne tik socialinių mokslų srities vadovėlių, bet ir paskaitų konspektų, visą universitetų kursų medžiagą, bendrojo lavinimo vidurinių ir pradinių mokyklų pamokų planus.
<i>Online Books Page</i> < http://onlinebooks.library.upenn.edu/ >	Šiuo metu teikiama prieiga prie edukologijos, psichologijos, teisės, komunikacijos ir informacijos mokslo krypčių el. knygų.
<i>Open Russian Electronic Library</i> < http://www.rsl.ru/ru/s2/s101/ >	El. knygos, disertacijos ir kt. leidiniai rusų kalba. Atviroji prieiga galima ne prie visų leidinių.
<i>Project Gutenberg</i> < http://www.gutenberg.org >	Nemokama el. knygų kolekcijų skaitmeninė biblioteka, kuriama nuo 1971 m. Šiuo metu socialinių mokslų tyrėjams prieinamos edukologijos, ekonomikos, komunikacijos ir informacijos, psichologijos, sociologijos, teisės mokslo krypčių knygos.
<i>Questia</i> < http://www.questia.com/library/free-books >	Edukologija, ekonomika, komunikacija ir informacija, politologija, psichologija, sociologija, teisė, verslas ir administravimas.

6.2.4. Knygų paieška leidyklų interneto svetainėse

Akivaizdu, kad sparti informacinių ir komunikacinių technologijų plėtra ne tik nesumenkino spausdintų knygų reikšmės, bet ir paspartino jų platinimą ir informacijos sklaidą per elektroninius knygynus (pvz.,

Barnes & Noble <<http://www.barnesandnoble.com>>, Books at Half.com <<http://books.half.ebay.com>>), leidyklų svetainės (pvz., Palgrave Macmillan <<http://www.palgrave.com>>, Routledge <<http://www.routledge.com/>>, SAGE <<http://www.sagepub.com/home.nav>>), įvairaus pobūdžio knygų apžvalgas (pvz., Times Higher Education Supplement <<http://www.timeshighereducation.co.uk>>, Times Literary Supplement <<http://www.the-tls.co.uk/tls/>>) ir pan.

Šiandien beveik kiekviena leidykla sudaro sąlygas vartotojams susipažinti su išleistomis naujomis knygomis, pateikia knygų anotacijas ir turinį, sudaro galimybę be tarpininkų įsigyti popierinę knygą arba prieigą prie elektroninės knygos.

MRU eBooks (Mykolo Romerio universiteto leidyklos knygos)

Adresas – <<http://ebooks.mruni.eu/>>

Tematika – daugiadalykė.

Tipas – viso teksto.

Naudojimosi sąlygos – vartotojams laisvai prieinami knygų bibliografiniai duomenys, anotacijos, turiniai ir visas tekstas. Socialiniai mokslai skirstomi į šias kategorijas: *Edukologija, Ekonomika, Politologija, Psichologija, Socialinė informatika, Sociologija, Teisė, Vadyba, Vadyba ir administravimas, Viešasis administravimas*.

Privalumai:

- atviroji prieiga prie visų knygų;
- galimybė atsisiųsti knygas į asmeninius ar planšetinius kompiuterius, išmaniuosius telefonus;
- galimybė pasirinkti reikiamas knygas ieškant žodžio arba sakinio visų knygų tekstuose;
- galimybė rašyti pastabas, pasižymėti puslapį skirtuku (angl. *bookmark*), kopijuoti ir (ar) atsispausdinti dalį teksto.

Svarbu. Norint atsisiųsti el. knygą būtina įsidiegti programą *iOffline*. Programą rasite skiltyje *Knygų lentyna* (ji prieinama registruotiesiems vartotojams).

Vilniaus Gedimino technikos universiteto leidykla „Technika“

Adresas – <<http://leidykla.vgtu.lt/lt.html>>

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – vartotojams laisvai prieinami knygų bibliografiniai duomenys, aprašai ir turiniai; viso teksto knygos yra prenumeruojamos. Socialinių mokslų tyrėjai knygas gali rinktis ir peržiūrėti pagal kategorijas (pvz., *Edukologija, Ekonomika, Sociologija, Teisė, Vadyba ir administravimas*).

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/12497>>, <<http://www.lmba.lt/duomenu-bazes/savarankiska-prenumerata>>.

Privalumai:

- galimybė įsigyti ir prenumeruoti viso teksto el. knygas;
- galimybė atsisiųsti knygas į savo kompiuterį, mobiliuosius įrenginius;
- galimybė keisti knygos puslapio vaizdą, pasižymėti reikiamą puslapį ir (ar) įrašyti pastabas;

- galimybė vieną kartą atsispausdinti įsigytą knygą;
- lankstus knygos prenumeratos terminas: semestrai, mėnesiui, savaitei.

Patarimai:

- knygas į mobiliuosius įrenginius siųskitės tik būdami prisijungę prie savo institucijos interneto tinklo (tada institucijos prenumeruojamos VGTU el. knygos Jums bus nemokamos);
- norėdami atsisiųsti reikalingą el. knygą į mobiliuosius įrenginius, įsidiekite nemokamą el. knygų skaitymo programėlę *iPublishCentral Reader*;
- į planšetinį kompiuterį atsisiųstą knygą galėsite skaityti ir atsijungę nuo interneto.

Vytauto Didžiojo universiteto leidyklos knygos

Adresas – <<http://www.akademinesleidyklos.lt/leidyklavdu/main.php?ID=212&StrukturaID=N>>

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – vartotojams laisvai prieinami knygų bibliografiniai duomenys, aprašai ir turiniai; viso teksto knygos yra prenumeruojamos. Socialinių mokslų tyrėjai knygas gali rinktis ir peržiūrėti pagal kategorijas (*Edukologija, Ekonomika ir vadyba, Politikos mokslai, Psichologija, Socialinis darbas, Sociologija, Teisė, Viešoji komunikacija*).

Privalumai:

- galimybė peržiūrėti populiariausių, naujausių knygų sąrašus;
- galimybė susipažinti su išsamia knygos bibliografija, anotacija ir turiniu;
- pateikiami kai kurių knygų svarbūs puslapiai, recenzijos;
- kai kurie leidiniai laisvai prieinami internete;
- galimybė įvertinti ir komentuoti pasirinktas knygas.

Svarbu. Vytauto Didžiojo universiteto knygų galite įsigyti internetu knygynuose *knygininkas.lt, humanitas.lt, patogupirkti.lt, baltoslankos.lt* arba šiuose knygynuose: *Akademine knyga, Akademinis knygynas, Kalbų centras, Šv. Kazimiero knygynas, Kauno centrinis knygynas, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto knygynas, Vaga*.

6.2.5. Knygų paieška elektroniniuose knygynuose

Šiuo metu elektroniniai knygynai – ne tik viena iš populiariausių el. prekybos rūšių, bet ir pagrindinis operatyvios informacijos apie leidžiamas knygas šaltinis. Tyrėjai, pasirinkę patogų mokėjimo būdą, reikiamas knygas gali įsigyti internetu – jos atsiunčiamos paštu arba pristatomos nurodytu adresu.

Knygininkas

Adresas – <<http://www.knygininkas.lt>>

Tipas – elektroninis knygynas.

Tematika – daugiadalykis.

Naudojimosi sąlygos – prieiga prie bibliografinės informacijos, anotacijų ir turinių. Prieiga prie elektroninių knygų viso teksto prenumeruojama. Tik nedidelė dalis leidinių yra nemokami ir laisvai prieinami vartotojams internete.

Knygynas platina akademines ir kitose leidyklose išleistą mokslinę, techninę, studijų literatūrą, skirtą aukštųjų mokyklų ir kolegijų studentams bei dėstytojams, verslininkams, medikams, teisininkams. Leidiniai pateikiami pagal temas (*Ekonomika; Edukologija, Pedagogika; Psichologija; Sociologija* ir kt.), pagal leidyklas, išskirtos elektroninės knygos, kurios gali būti prenumeruojamos arba laisvai prieinamos <<http://ebooks.knygininkas.lt/nemokamos-e-knygos/>>.

Šaltinių paieškos ir naudojimosi vadovas pateikiamas adresu <<http://www.youtube.com/watch?v=T9AsOE6FoLg&feature=plcp>>.

Humanitas

Adresas – <<http://humanitas.lt>>

Tipas – elektroninis knygynas.

Tematika – daugiadalykis.

Naudojimosi sąlygos – pateikiama išsami leidinio bibliografinė informacija, anotacija.

Knygynas platina knygas iš viso pasaulio, bendrauja su daugiau nei šimtu garsiausių Vakarų Europos bei Šiaurės Amerikos leidyklų, tokių kaip *Elsevier, Springer, Wiley, Routledge, McGraw-Hill Education, Sage Publications* ir kt. Tiesioginis ryšys su pasauline bibliografinė duomenų baze *Nielsen Book Data*, specialiomis leidyklų duomenų bazėmis, kitos modernios knygų paieškos sistemos užtikrina maksimalų informacijos tikslumą ir patikimumą. Ypatingas dėmesys skiriamas akademiniai literatūrai. Knygyne gausu ekonomikos, finansų, vadybos, teisės, edukologijos ir kitų socialinių mokslų sričių leidinių.

Amazon.com

Adresas – <<http://www.amazon.com>>

Tipas – elektroninis knygynas.

Tematika – daugiadalykis.

Naudojimosi sąlygos – prieiga prie bibliografinės informacijos, apžvalgų.

Privalumai:

- didelis socialinių mokslų leidinių, išleistų užsienio akademines leidyklose, pasirinkimas;
- paieškos rezultatus galima rikiuoti pagal relevantiškumą, knygos leidimo metus, kainą;
- pateikiami knygos bibliografiniai duomenys, išsami apžvalga, turinys, skaitytojų nuomonė, nuorodos į panašios tematikos leidinius (žr. 6.4 pav.);
- pateikiama išsami informacija apie autorius, iš karto galima patekti į autorių asmenines svetaines;
- veikia diskusijų grupės;
- popierinių knygų galima nusipirkti internetu, jos pristatomos leidėjų nustatytais tarptautiniais pristatymo kanalais;
- el. knygų galima įsigyti PDF, HTML formatais ir gauti tuoj pat (*Buy now with 1-Click©*). Knygas galima įsirašyti į savo kompiuterį.

Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos šaltiniais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanuskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

6.4 pav. Elektroninio knygyno Amazon.com paieškos rezultatų sąrašo fragmentas

Svarbu. Perkant knygyne būtina registracija. Knygų pristatymo kainos ir terminas priklauso nuo pristatymo būdo ir regiono.

Įdomu. Dar 2012 m. Amazon.com paskelbė, kad elektroninių knygų parduoda daugiau nei popierinių – 100 tradicinių knygų tenka 114 el. knygų, skirtų „Kindle“ skaityklei. Kompanija teigia, kad, palyginti su tradiciniu skaitytoju ir pirkėju, kiekvienas „Kindle“ vartotojas perka keturis kartus daugiau (Rutkauskas, 2012).

Blackwell Bookshop

Adresas – <<http://bookshop.blackwell.co.uk>>

Tipas – elektroninis knygynas.

Tematika – daugiadalykis.

Naudojimosi sąlygos – prieiga prie bibliografinės informacijos, anotacijų. 2014 m. šis knygynas nominuotas *The Bookseller Industry Awards 2014* kategorijoje *Book Retailer of the Year*.

Privalumai:

- didelis socialinių mokslų srities knygų pasirinkimas;
- puikios paieškos galimybės (nesudėtinga išplėstinė paieška);
- elektroninės knygos;
- registruotieji vartotojai gauna informaciją apie naujausias pasirinktos mokslo srities knygas.

Ieškant socialinių mokslų knygų dideliuose elektroniniuose knygynuose, kyla rizika pasiklysti leidinių gausoje, todėl gavus paieškos rezultatus reikėtų atkreipti dėmesį į knygos turinį ir santrauką (ar jie atitinka mokslinius interesus) bei knygos leidyklos prestižą akademinės leidybos srityje.

Praktinės užduotys

1. Duomenų bazėje *eBooks on EBSCOhost* <<http://search.epnet.com>> raskite knygų tema *inovacijos viešajame administravime* (angl. *innovations in public administration*). Kiek knygų radote? Peržiūrėkite pasirinktos knygos relevantiškiausius puslapius ir išsisaugokite darbalaukyje knygos turinį.
2. Atvirosios prieigos duomenų bazėje *OAPEN* <<http://www.oapen.org>> raskite knygų tema *tarptautinė teisė* (angl. *international law*). Kiek radote knygų anglų kalba? Kiek rastų knygų išleista leidykloje *Oxford University Press*?

6.3. Socialinių mokslų straipsnių paieška

Nuolat didėjantis elektroninių mokslinės informacijos žurnalų skaičius yra šiuolaikinės mokslinės komunikacijos kaitos priežastis ir pasekmė. Pagrindinis šios temos tikslas – supažindinti su socialinių mokslų krypties straipsnių paieškos galimybėmis bibliografinėse, viso teksto duomenų bazėse, atvirosios prieigos ir kituose šaltiniuose.

6.3.1. Straipsnių paieška duomenų bazėse

Duomenų bazės specifika iš esmės lemia paieškos joje ypatumus: užklausos formulavimą, rezultatų tikslinimo priemones ir t. t. Pristatysime prenumeruojamas universalaus pobūdžio duomenų bazes, kuriose socialinių mokslų informacija sudaro didelę duomenų bazėje esančios informacijos dalį.

Prenumeruojamomis duomenų bazėmis galima naudotis prenumeruojančios institucijos kompiuteriuose. Jungtis ne iš institucijos kompiuterių tinklo galima naudojantis suteiktais slaptažodžiais (dėl jų reikia kreiptis į biblioteką), VPN paslauga ar nuotolinio prisijungimo prie prenumeruojamų duomenų bazių sistema *EZProxy*.

Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas

Adresas – <<http://www.libis.lt:8082>> (skirtukas *Straipsnių paieška*)

Tipas – bibliografinių duomenų.

Tematika – daugiadalykis.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis visi interneto vartotojai.

Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas pradėtas kurti 1998 m. Jame sukaupta apie 2 553 400 valstybinės einamosios, nacionalinės retrospektyviosios ir lituanikos bibliografinių įrašų (2014 m. sausio 1 d. duomenys).

Privalumai:

- pateikiamos nuorodos į elektroninio dokumento tekstą;
- galima atlikti naujų dokumentų paiešką pagal laikotarpį (viena–keturios savaitės) ir tematiką.

Trūkumai:

- pateikiama bibliografinė informacija apie straipsnius, publikuotus nuo 2003 m., ankstesnių metų publikacijų reikia ieškoti *Bibliografinės Lietuvos periodinės spaudos straipsnių bazės archyve (1994–2002)*;
- mažai straipsnių iš mokslo žurnalų.

Svarbu. Formuluoiant užklausą paieškos langeliuose *Asmenvardis* ir *Apie asmenį* patariame rašyti pirmiau pavardę, tada vardą (pvz., *Galvanauskas Ernestas*, o ne *Ernestas Galvanauskas*).

Lietuvos universitetų ir mokslo institutų mokslo publikacijų duomenų bazė (PDB)

Adresas – <<http://www.labt.lt/Projektai/PDB>>

Tipas – bibliografinė.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis visi interneto vartotojai.

Mokslo publikacijų duomenų bazėje (toliau – PDB) nuo 2001 m. kaupiamos Lietuvos akademinės institucijų darbuotojų publikacijos.

Privalumai:

- galima gauti informaciją apie paskelbtas publikacijas;
- pateikiama išsami bibliografinė informacija apie akademinės institucijos darbuotojų paskelbtas mokslo publikacijas;
- pateikiamos nuorodos į publikacijų visą tekstą, jeigu jis prieinamas internete.

Trūkumai:

- ne visos duomenų bazėje esančios publikacijos laisvai prieinamos internete;
- į duomenų bazę įtraukiamos ne visų Lietuvos mokslo institucijų publikacijos.

Svarbu. Lietuvos virtualioje bibliotekoje <<http://www.library.lt>> galima atlikti bendrą paiešką visose mokslo institucijų publikacijų duomenų bazėse.

Lituanistika

Adresas – <<http://www.lituanistikadb.lt>>

Tipas – bibliografinė, viso teksto.

Tematika – humanitariniai ir socialiniai mokslai.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis visi interneto vartotojai.

Duomenų bazę nuo 2006 m. rengia Lietuvos mokslo taryba bendradarbiaudama su Lietuvos mokslo institucijomis ir bibliotekomis. Pateikiamos publikacijos nuo 2000 m. ir disertacijos nuo 1991 m. Duomenų bazėje sukaupta apie 31 000 mokslinių straipsnių, pranešimų, monografijų, apie 340 000 cituojamų knygų ir straipsnių, 18 000 publikacijų tekstų (2014 m. balandžio mėn. duomenys). Nuo 2010 m. pateikiama informacija apie mokslininkus, rašančius lituanistikos tema.

Privalumai:

- automatinė sąsaja tarp bibliografinio įrašo ir personalijos, leidžianti vartotojams gauti informaciją apie autorių be papildomos užklauskos;
- antraščių, šaltinių, žanrų, mokslo šakų, dalykų, cituojamų autorių ir kūrinių rodyklės;
- galimybė ieškoti informacijos apie citavimą <<http://citavimas.lituanistikadb.lt>>.

Business Source Complete (per EBSCOhost sąsają)

Adresas – <<http://search.epnet.com/>>

Tipas – bibliografinė, viso teksto.

Tematika – verslas, ekonomika, finansai, vadyba, bankininkystė ir kt.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8614>>.

Mokslinės informacijos duomenų bazė verslo, ekonomikos, finansų, draudimo, rinkodaros, tarptautinio verslo ir kt. temomis. Pateikiamas archyvas nuo 1886 m.

Privalumai:

- teikiama viso teksto informacija ne tik iš mokslo žurnalų, bet ir iš knygų, konferencijų medžiagos, ataskaitų, pranešimų ir kt.;
- verslo kompanijų paieškos galimybė pagal abėcėlę ar pagal kompanijos pavadinime esantį reikšminį žodį (-žius);
- PDF formatu pateikiamos objektyvios verslo informacijos kompanijos *Datamonitor* ataskaitos apie verslo įmonių veiklą: kompanijos adresas, darbuotojų skaičius (angl. *key facts*), veiklos aprašymas (angl. *business description*), istorija (angl. *history*), pagrindinių darbuotojų sąrašas su biografijomis (angl. *key employee*), pagrindiniai produktai ir teikiamos paslaugos (angl. *major products and services*), konkurentų sąrašas (angl. *top competitors*), kompanijos biurai ir patronuojamosios įmonės (angl. *locations and subsidiaries*);
- abejojant dėl užklauskos formulavimo ar reikšminių žodžių, galima pasinaudoti tezauru, kuriame informacija pateikiama pagal temas, vietas, asmenis;
- pateikiamas išsamus rezultatų sąrašas, kurį galima tikslinti pagal relevantiškumą, autorių, šaltinį, datą;
- atskirai pateikiamos straipsnyje publikuojamos lentelės, grafikai, brėžiniai;
- straipsnio vertimo į kitas kalbas ir teksto klausymo galimybė.

Trūkumai:

- leidėjai taiko prieigos prie kai kurių žurnalų naujausių numerių apribojimus (vadinamąjį embargo laikotarpį);
- prieinami ne visų žurnalų viso teksto straipsniai.

Svarbu. Atlikdami paiešką pagal autorių, paieškos eilutėje pirmiau įrašykite pavardę, paskui nurodykite vardą ar inicialus.

Pastaba. Duomenų bazėje pateikiami Harvardo verslo mokyklos (angl. *Harvard Business School*) seminarų vaizdo įrašai.

EconLit with Full Text (per EBSCOhost sąsają)

Adresas – <<http://search.epnet.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – ekonomika.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8078>>.

Tai Amerikos ekonomikos asociacijos (angl. *American Economic Association*) rengiamos duomenų bazės pagrindu sudarytas išteklis, kuriame vartotojams teikiama prieiga prie 480 pavadinimų viso teksto recenzuojamųjų žurnalų. Duomenų bazėje taip pat pateikiamos knygų apžvalgos, disertacijos ir kiti dokumentai anglų, vokiečių, prancūzų, rusų, lietuvių ir kt. kalbomis.

Education Research Complete (per EBSCOhost sąsają)

Adresas – <<http://search.epnet.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – edukologija, švietimas.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8079>>.

Duomenų bazėje pateikiami viso teksto straipsniai, apimantys įvairius ugdymo lygmenis (nuo ikimokyklinio auklėjimo iki aukštojo mokslo), rodyklės ir santraukos iš daugiau kaip 2 300 žurnalų, taip pat viso teksto straipsniai iš daugiau kaip 1 200 žurnalų (2014 m. duomenys). Lietuvos vartotojai turi prieigą prie 3 475 dokumentų.

Emerald Management eJournals Collection

Adresas – <<http://www.emeraldinsight.com/ft>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8080>>.

Į duomenų bazę įeina 290 verslo, vadybos, rinkodaros, informacijos ir komunikacijos mokslų viso teksto žurnalų ir apie 2 350 knygų ir knygų serijų. Lietuvos akademinės bibliotekos turi prieigą prie 141 žurnalo (<http://www.lmba.lt/sites/default/files/Emerald_Management_list.doc>). Paieškos vadovą žr. <http://www.lmba.lt/sites/default/files/step_by_step_LT.pdf>.

SocINDEX with Full Text (per EBSCOhost sąsają)

Adresas – <<http://search.epnet.com/>>

Tipas – bibliografinė, viso teksto.

Tematika – sociologija, kriminologija, demografija, etnologija, lyčių studijos, politinė sociologija, religijotyra, urbanistika, socialinė psichologija, socialinis darbas, antropologija, sociologijos istorija, sociologija, sociologijos teorija ir kt.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8102>>.

Socialinių mokslų srities duomenų bazė. Pateikia visus tekstus daugiau kaip iš 900 žurnalų nuo 1895 m. Lietuvos akademinės bibliotekos turi prieigą prie 6 000 leidinių. Žurnalų sąrašą žr. <<http://www.lmba.lt/db/8102>>.

Duomenų bazėje prieinami ne visi viso teksto straipsniai, todėl atliekant paiešką rekomenduojama varnele pažymėti parinktį *Full Text*.

Academic Search Complete (per EBSCOhost sąsają)

Adresas – <<http://search.epnet.com/>>

Tipas – bibliografinė, viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8614>>.

Duomenų bazė, suteikianti prieigą prie 7 000 mokslo žurnalų, 11 000 santraukų, 11 600 monografijų, pranešimų, konferencijų medžiagos ir kt. Prieinamas archyvas nuo 1887 m. Bazėje galima rasti literatūros įvairiomis socialinių mokslų temomis, tokiomis kaip viešasis administravimas, vadyba, teisė, ekonomika, socialinis darbas, psichologija, sociologija, švietimas ir kt. Lietuvos akademinės bibliotekos turi prieigą prie beveik 15 000 leidinių (2014 m. balandžio mėn. duomenys).

Privalumai:

- patogios užklausos tikslinimo galimybės pagal relevantiškumą, datą, autorių ar šaltinį;
- galimybė susikurti asmeninę paskyrą;
- įvairūs straipsnio išsaugojimo būdai;
- vaizdinės paieškos galimybė;
- vertimo į kitas kalbas funkcija.

Trūkumai

- leidėjai taiko prieigos prie kai kurių socialinių mokslų žurnalų naujausių numerių apribojimus (embargo laikotarpį).

Svarbu. Jei ieškote viso teksto mokslinių straipsnių, paieškos lange varnele pažymėkite parinktį *Full Text* ir *Scholarly (Peer Reviewed) Journals*.

Annual Reviews

Adresas – <<http://arjournals.annualreviews.org/action/showJournals>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – socialinių mokslų kolekciją *Economics* prenumeruoja Vilniaus universiteto biblioteka.

Privalumai

- prieiga prie aukštą citavimo indeksą turinčių ekonomikos mokslų žurnaluose publikuojamų straipsnių.

Trūkumai

- publikuojama nedaug socialinių mokslų žurnalų.

Cambridge Journals Online

Adresas – <<http://journals.cambridge.org>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8611>>.

Leidyklos *Cambridge University Press* mokslo žurnalai. Lietuvos akademinės bibliotekos prenumeruoja kolekciją *Humanities and Social Sciences*, kuri apima sociologijos, politikos, teisės mokslus. Prieiga galima prie 264 žurnalų.

Pagalba, kaip naudotis kolekcija, teikiama adresu

<http://www.mruni.eu/mru_lt_dokumentai/biblioteka/vartovad/Cambridge_Journals_Online.pdf>.

JSTOR

Adresas – <<http://www.jstor.org/>>

Tipas – viso teksto, archyvas.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8088>>.

Mokslo žurnalų archyvas, kuriame kaupiami įvairių mokslo disciplinų viso teksto straipsniai. Socialinių mokslų tyrėjams svarbios šios kolekcijos:

- *Arts & Sciences I*
<<http://www.jstor.org/action/showJournals?browseType=collectionInfoPage&selectCollection=as>> – kolekciją sudaro 180 pavadinimų žurnalai, skirti socialiniams ir humanitariniams mokslams;
- *Arts & Sciences II*
<<http://www.jstor.org/action/showJournals?browseType=collectionInfoPage&selectCollection=asii>> – 203 žurnalų kolekcija, skirta filologijai, muzikai, kinui, folklorui, religijai, scenos menui, dailei, architektūros teorijai ir istorijai;
- *Arts & Sciences IV*
<<http://www.jstor.org/action/showJournals?browseType=collectionInfoPage&selectCollection=asiv>> – 157 žurnalų kolekcija, skirta verslui, edukologijai, teisei, viešajam administravimui;

- *Arts & Sciences VI*
<<http://www.jstor.org/action/showJournals?browseType=collectionInfoPage&selectCollection=asvi>> – 228 žurnalų kolekcija, skirta daugiausia socialiniams mokslams;
- *Arts & Sciences VII*
<<http://www.jstor.org/action/showJournals?browseType=collectionInfoPage&selectCollection=asvii>> – 257 žurnalų kolekcija, skirta menui, humanitariniams ir socialiniams mokslams.

Svarbu. Nacionalinė biblioteka prenumeruoja *Public Library Collection I* ir *II* kolekcijas. Registruotieji Nacionalinės bibliotekos vartotojai gali gauti nuotolinės prieigos slaptažodį naudotis visais JSTOR socialinių mokslų srities žurnalais.

Pastaba. Naujausi 3–5 metų straipsniai vartotojams dažniausiai neprieinami. Ne prenumeratoriai gali prisiregistruoti ir gauti prieigą prie 3 straipsnių (skaityti tik prisijungus prie interneto – *Read Online*) ne ilgesniam kaip 14 dienų laikotarpiui.

Oxford University Press Journals

Adresas – <<http://www.oxfordjournals.org/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8094>>.

Leidyklos *Oxford University Press* mokslo žurnalai. Socialinių mokslų kolekciją sudaro aukščiausią įvertinimą mokslo pasaulyje turintys žurnalai – 12 iš 59 kolekcijos žurnalų yra įtraukti į Mokslinės informacijos instituto (ISI) bazės atitinkamų kategorijų dešimtuką. Socialinių mokslų žurnalų kolekcija prieinama adresu <http://fdslive.oup.com/www.oup.com/academic/pdf/online_products/OJCollection_2014Brochure_LR_09.13.pdf>.

Prenumeratoriai turi prieigą prie 238 žurnalų, jų sąrašą žr. <<http://www.lmba.lt/db/8094>>. Vartotojai gali skaityti pačius naujausius leidinių numerius ir archyvą iki 1996 m. (išskyrus tuos žurnalus, kurie buvo pradėti leisti vėliau nei ši data).

Duomenų bazės teminė rodyklė leidžia rinktis žurnalus pagal temas. Pasirinkus temą *Social Sciences*, atveriamas visų šiai temai priskirtų žurnalų sąrašas. Spragtelėjus konkretaus žurnalo pavadinimą, atsivėrusiame lange pateikiamas žurnalo aprašymas, vartotojams prieinami numeriai ir galimybė juose atlikti paiešką.

Sage Journals Online

Adresas – <<http://online.sagepub.com/cgi/search/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8099>>.

Tai leidyklos *SAGE Publication* duomenų bazė humanitarinių, socialinių ir kitų mokslų temomis. Prenumeruojami 2 paketai: *SAGE Premier Package 2009* (538 žurnalai) ir *SAGE Premier Package 2012* (614 žurnalų). Jų sąrašus rasite adresu <<http://www.lmba.lt/db/8099>>.

Pagalba, kaip naudotis kolekcija, pateikiama adresu
<http://www.youtube.com/watch?v=T-MYjKE-ak8&list=PLnLWs9_fP2YU4u8uJ29KUv3uai1nLT2FA>.

Svarbu. Jei ieškote viso teksto mokslinių straipsnių prenumeruojamuose žurnaluose, pasirinkite *SAGE Content Available to Me* ir *Browse by Journal Title*.

ScienceDirect

Adresas – <<http://www.sciencedirect.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8100>>.

Leidyklos *Elsevier* mokslo žurnalų duomenų bazė, kuri labiausiai atitinka fizinių, technologijos ir biomedicinos mokslų tyrėjų poreikius, tačiau ir socialinių mokslų atstovai joje ras nemažai aukštą citavimo indeksą turinčių savo srities žurnalų.

Svarbu. Atliekant socialinių mokslų straipsnių paiešką, tikslinga naudotis duomenų bazės tinklalapio kairėje pusėje esančia dalykine rodykle. Pasirinkus tyrimo kryptį atitinkančią nuorodą *Business, Management and Accounting, Decision Sciences, Economics, Econometrics and Finance, Psychology* ar *Social Sciences*, atsivėrusiame lange rodomas tos krypties žurnalų ir knygų sąrašas bei prieigos detalės. Vartotojams prieinami straipsniai pažymėti žaliu ženkliuku, neprieinami – baltu.

SpringerLINK

Adresas – <<http://www.springerlink.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8106>>.

Leidyklų *Springer* ir *Kluwer Academic Press* duomenų bazėje Lietuvos vartotojams prieinamų žurnalų sąrašą žr. <<http://www.lmba.lt/db/8106>>.

Taylor&Francis

Adresas – <<http://www.tandfonline.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8617>>.

Socialinių mokslų tyrėjai ras leidinių ekonomikos, sociologijos, teisės ir kitais klausimais. Prieiga teikiama prie 1 507 įvairių mokslo žurnalų nuo 1997 m. Naršyti duomenų bazę galima ir išmaniuosiuose įrenginiuose; daugiau informacijos apie tai rasite adresu <<http://vimeo.com/27815171>>.

Web of Science

Adresas – <<http://isiknowledge.com>>

Tipas – bibliografinė, citavimo duomenų.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – Vilniaus universiteto biblioteka, Kauno technologijos universiteto biblioteka.

Leidėjo Thomson Reuters duomenų bazė, kurią sudaro šios kolekcijos: *Web of Science Core Collection*, *Science Citation Index, Expanded (SCI-Expanded)* -- 1900-present, *Social Sciences Citation Index (SSCI)* - 1900-present, *Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)* -- 1975-present, *Conference Proceedings Citation Index - Science (CPCI-S)* -- 1990-present, *Conference Proceedings Citation Index - Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)* -- 1990-present, *SciELO Citation Index*.

Duomenų bazėje pateikiama ne tik bibliografinė publikacijų informacija, bet ir jų citavimo duomenys pagal įvairius parametrus: autorių, instituciją, šalį, mokslo kryptį. Duomenų bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai gali naudotis papildomais citavimo duomenų analitiniais įrankiais *Journal Citation Reports* (sudaro *JCR Science Edition* bei *JCR Social Science Edition*) žurnalų vertinimo duomenims nustatyti ir *Essential Science Indicators*, skirtą mokslininkams, šalims ir žurnalams reitinguoti.

Wiley Online Library

Adresas – <<http://onlinelibrary.wiley.com/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis bazę prenumeruojančių institucijų vartotojai.

Prenumeratoriai – bibliotekų sąrašą žr. LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/db/8207>>.

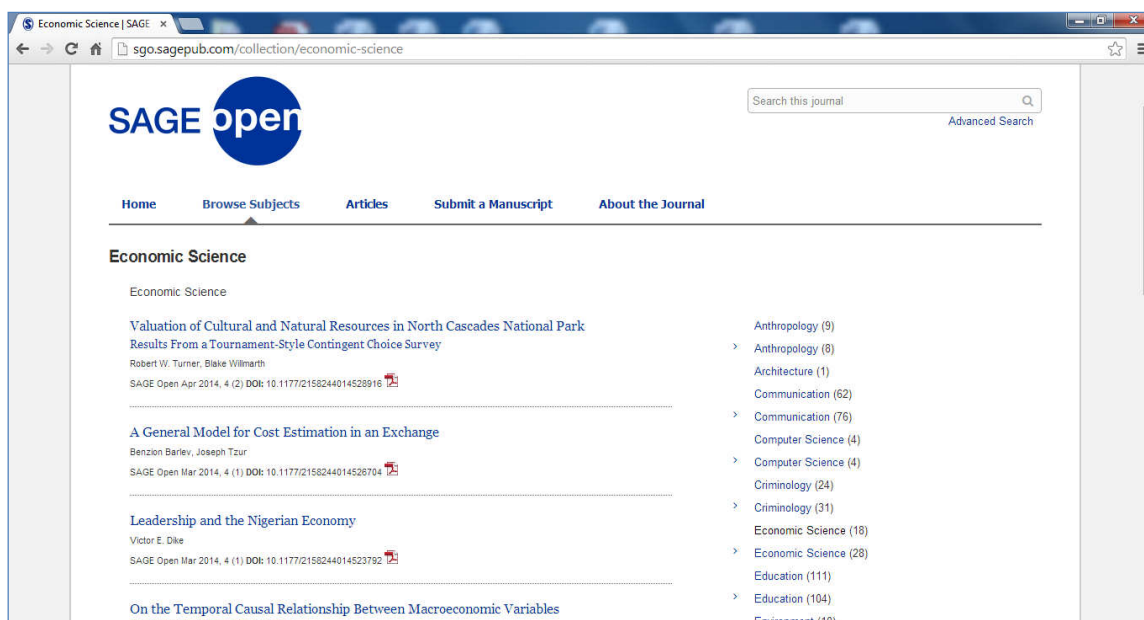
Įvairių mokslo sričių žurnalų duomenų bazė, apimanti daugiau nei 4 mln. straipsnių iš 1 500 elektroninių žurnalų. Lietuvos bibliotekų prenumeruojamų žurnalų sąrašą sudaro 1 367 žurnalai (žr. <<http://www.lmba.lt/db/8207>>). Atliekant socialinių mokslų straipsnių paiešką tikslinga ieškoti pagal temas (duomenų bazės turinys suskirstytas į bendras temas). Pavyzdžiui, pasirinkus temą *Social & Behavioral Sciences*, atveriamas potemių sąrašas (*Anthropology, Archaeology, Communication & Media Studies, Development Studies, Education, Family & Child Studies, Geography, Political Science, Social Policy & Welfare, Sociology, Urban Studies*). Spustelėjus atitinkamą potemę, pateikiamas jai priskirtų žurnalų ir knygų sąrašas. Pasirinkus dominantį žurnalą ir (ar) knygą, rodomas leidinio aprašas, nuoroda į svetainę, informacija apie leidėjus ir prieinamus numerius.

6.3.2. Straipsnių paieška atvirosios prieigos ištekluose

Mokslo žurnalai šiuo metu yra pagrindinis mokslinės komunikacijos šaltinis. Siekiant užtikrinti prieigą prie jų, taip pat ieškant alternatyvos mokslinių žinių komercializavimui, atsirado ir paskutinįjį dešimtmetį ypač suaktyvėjo atvirosios prieigos iniciatyva (angl. *open access*). Šią tendenciją patvirtina ir socialinių mokslų atvirosios prieigos išteklių bei jų kūrėjų gausa internete.

Populiariausias pasaulyje ir žinomiausias Lietuvoje – atvirosios prieigos viso teksto mokslo žurnalų katalogas *DOAJ Directory of Open Access Journals* <<http://www.doaj.org/>>. 2014 m. gegužės 31 d. kataloge DOAJ buvo įtraukta 9 790 įvairios tematikos mokslo žurnalų įvairiomis pasaulio kalbomis (tarp jų 34 Lietuvos žurnalai), kuriuose galima atlikti viso teksto dokumentų paiešką. Socialinių mokslų straipsnių paiešką atlikti galima įvairiai. Pvz., viename paieškos langelyje nustačius parinktį *Subject*, kitame įrašius *Social Sciences*, gaunami rezultatai, kuriuos galima filtruoti įvairiais būdais: pagal smulkesnes dalyko rubrikas, kalbas, leidyklas, šalis, žurnalus, kuriuose paskelbti straipsniai, ir kt. Straipsnio bibliografiniame apraše pateikiama išsami informacija ir nuoroda į visą straipsnio tekstą. Norint peržiūrėti socialinių mokslų srities žurnalus, užklausa formuluojama pasirenkant *Journals* ir reikšminius žodžius *Social Sciences*. Gautą žurnalų sąrašą taip pat galima filtruoti pagal kalbą, šalį, leidyklą ir kt.

SAGE Open <<http://sgo.sagepub.com/>> teikia prieigą prie viso teksto straipsnių socialinių ir humanitarinių mokslų temomis. *SAGE Open* savo veiklą 2010 m. gruodžio mėn. pradėjo būtent nuo socialinių ir humanitarinių mokslų. Straipsnių peržiūrą patogiu pradėti naudojantis dalykine paieška – išskirtos tokios rubrikos, kaip *Ekonomika*, *Edukologija*, *Vadyba*, *Politikos mokslai*, *Socialiniai mokslai*, *Sociologija* ir kt. Atvėrus konkrečią rubriką pateikiama straipsnių anotacija ir prieiga prie viso teksto PDF formatu. Dešinėje ekrano pusėje matyti visos rubrikos su nuoroda, kiek vienos ar kitos mokslo krypties straipsnių yra pateikta (žr. 6.5 pav.).

6.5 pav. Duomenų bazės SAGE Open paieškos rezultatų sąrašo fragmentas

British Education Index <http://www.leeds.ac.uk/bei/COLN/COLN_default.html> teikia prieigą prie kolekcijos *Education-line* viso teksto dokumentų edukologijos tema. 2014 m. balandžio 25 d. duomenimis, šioje duomenų bazėje yra per 6 000 straipsnių, konferencijų pranešimų ir kt. publikacijų.

ERIC <<http://eric.ed.gov/>> – bibliografinė duomenų bazė, kurią rengia JAV švietimo departamento informacijos centras. Ją sudaro nuorodos ir straipsnių santraukos iš edukologijos mokslo krypties žurnalų. Paieška atliekama pagal reikšminį žodį, autorių, antraštę ir pan. Vartotojai gali naudotis tezauru.

Education Research Global Observatory (ERGO) <<http://www.ergobservatory.info/>> – atvirosios prieigos išteklų žurnalų kolekcija švietimo ir mokymosi tematika. Pateikiami viso teksto referuojamieji straipsniai, vaizdo ir garso dokumentai, atvirosios prieigos archyvai.

6.3.3. Straipsnių paieška kituose interneto ištekluose

Atvirosios prieigos talpyklose kaupiami institucijų darbuotojų parengti straipsniai, pranešimai, mokslinių tyrimų ataskaitos, kiti publikuoti ir nepublikuoti dokumentai.

OpenDOAR: The Directory of Open Access Repositories <<http://www.opendoar.org/>> – atvirosios prieigos talpyklų katalogas, kuriame galima atlikti teminę talpyklų paiešką ir rasti socialinių mokslų srities išteklis kaupiančias talpyklas (rinktis nuorodą *Search for repositories*). Rezultatų sąrašė pateikiamas pasirinktos socialinių mokslų krypties sąrašas, kuriame trumpai aprašomos talpyklos: organizacija, vartotojo sąsajos kalba, dydis, turinys, naudojama programinė įranga ir kt.

Registry of Open Access Repositories (ROAR) <<http://roar.eprints.org>> talpyklų registre užregistruota 3 600 talpyklų (2014 m. gegužės 1 d. duomenys). Galima atlikti paiešką pagal šalį, metus, talpyklos tipą, naudojamą programinę įrangą. Teminę paiešką galima atlikti spustelėjus mygtuką *Search* ir pasirinkus temą paieškos langelyje *Subjects*.

Teminėse talpyklose (arba *archyvuose*) dokumentus kaupia įvairių institucijų mokslininkai. Socialinių mokslų dokumentų galima rasti toliau aptariamose talpyklose.

ARRT (Access to Research Resources for Teachers) <<http://gtcni.openrepository.com/>>. Tai edukacinių tyrimų duomenų bazė, sukurta siekiant skatinti įrodymais pagrįstą praktiką ir švietimo politikos formavimą bei remti partnerystę tarp edukacinius tyrimus atliekančios mokslo bendruomenės ir mokytojų. Suteikiama galimybė mokytojams ir kitiems švietimo profesionalams visame pasaulyje gauti mokslinę informaciją apie Šiaurės Airijos švietimą ir mokslinius tyrimus.

RePEc (Research Papers in Economics) <<http://repec.org>>. Tai viena iš aukščiausių reitingą turinčių ekonomikos mokslo krypties mokslinių dokumentų talpykla. 2014 m. balandžio 25 d. talpykloje buvo apie 1,4 mln. straipsnių iš 1 800 žurnalų ir 3 800 nepublikuotų dokumentų iš 81 šalies, taip pat 35 000 autorių kontaktų. Talpykloje viso teksto straipsniai prieinami tik iš dalies (daugelio jų pateikiamos tik nuorodos, o prieiga prie viso dokumento galima tik prenumeratoriams).

SSOAR (Social Science Open Access Repository) <<http://www.ssoar.info>> – Vokietijos akademinių institucijų iniciatyva sukurta nemokamos prieigos talpykla, skirta socialinių mokslų tyrėjams.

Suteikiama galimybė naudotis daugiau kaip 28 000 (2014 m. balandžio 25 d. duomenys) viso teksto dokumentų vokiečių, anglų ir ispanų kalbomis.

Social Science Research Network (SSRN) <<http://www.ssrn.com/>> skirtas socialinių mokslų tyrimų rezultatų sklaidai tarptautiniu lygiu. Šis tinklas sudarytas iš specializuotų potinklų, atstovaujančių įvairioms socialinių mokslų kryptims (pvz., *Accounting Research*, *Cognitive Science*, *Economics* ir t. t.). Registruotieji vartotojai turi galimybę susipažinti su naujausiais savo srities tyrimų rezultatais, peržiūrėti įtakingiausių autorių, institucijų sąrašus ir t. t.

E-LIS <<http://eprints.rclis.org>>. Bibliotekinė kystės ir informacijos mokslų talpykla, pildoma leidėjų ir rėmėjų iš 22 šalių. Talpyklos tikslas skatinti kuo daugiau informacijos pateikti atvirąja prieiga.

Higher Education Empirical Research Database <<http://heerd.open.ac.uk>> – aukštojo mokslo tyrimų tematikos talpykla. Paiešką galima atlikti pagal temą, metus, autorių, dalyką, leidėją. Tyrėjai, norintys naudotis šiuo šaltiniu, atlikti jame paiešką ir peržiūrėti santraukas, turi prisiregistruoti.

Institucinės talpyklos – tai informacijos sankaupos, telkiančios vienos ar kelių institucijų įvairaus pobūdžio akademinę informaciją. Į šias talpyklas socialinių mokslų tyrėjai patys arba padedami kvalifikuotų specialistų gali kelti savo publikacijas (angl. *self-archiving*).

Lietuvos akademinė elektroninė biblioteka eLABa <<http://www.elaba.lt/>>. Tai nacionalinė Lietuvos mokslo ir studijų viso teksto elektroninių dokumentų jungtinė atvirosios prieigos talpykla. Ją sudaro šios mokslo ir studijų el. dokumentų kolekcijos:

- ETD – studijų baigiamieji darbai, daktaro disertacijos ir jų santraukos, habilitacijos procedūroms teikiamų darbų apžvalgos;
- žurnalai – periodiniai arba vienkartiniai recenzuojami mokslo leidiniai bei mokslo populiarinimo leidiniai, spausdinti, išleisti kompaktiniais diskais arba paskelbti virtualioje aplinkoje;
- knygos – monografijos, vadovėliai, mokomosios knygos ir kiti mokslo ar studijų leidiniai, kurie yra arba gali būti išleisti knygos pavidalu;
- pranešimai mokslinėse arba metodinėse konferencijose, seminaruose ir kituose mokslo bei studijų renginiuose;
- mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos ataskaitos.

ALADIN Research Commons <<http://aladinrc.wrlc.org>> – Vašingtono mokslinių bibliotekų konsorciumo talpykla, kaupianti 10 universitetų mokslo publikacijas. Ieškant socialinių mokslų informacijos, galima naudotis rodyklėmis. Spustelėjus nuorodą *Communities & Collections* <<http://aladinrc.wrlc.org/community-list>> gaunamas visų talpyklos narių sąrašas su jų moksliniais dokumentais, straipsniais, žurnalais ir kita informacija; pasinaudojus kitomis nuorodomis gaunami sąrašai pagal žurnalų pavadinimus, autorių pavardes, dokumentų pavadinimus, dalyką.

Vytauto Didžiojo universiteto e. publikacijų talpykla (VDU ePub) <<http://etalpykla.vdu.lt>>. Talpykla skirta VDU bendruomenės sukurtiems moksliniams elektroniniams dokumentams kaupti. Šiuo metu talpykloje yra 3 kolekcijos: el. knygų; periodinių mokslo žurnalų ir jų straipsnių; magistro darbų ir daktaro disertacijų bei jų santraukų el. dokumentų (ETD). Laisvai prieinami dokumentai sudaro apie 73 proc. ir tik apie 27 proc. publikacijų prieinama vien VDU bendruomenei. Svetainės kairėje pusėje

pateikiamos rodyklės (el. knygų, el. straipsnių, pavardžių, antraščių, temų, žurnalų). Paieškos lange pateikiami VDU institucinės tapyklos el. knygų ir el. žurnalų sąrašai. Paieška atliekama kaip ir įprastuose bibliotekų kataloguose.

VGTU talpykla <<http://dspace.vgtu.lt>>. Talpykloje kaupiami ir saugomi VGTU autorių moksliniai straipsniai, konferencijų pranešimai, daktaro disertacijos ir jų santraukos, mokomosios knygos. Talpykla atvira VGTU bendruomenei. Kiti vartotojai gali gauti dalinę informaciją apie talpykloje esančius dokumentus (bibliografinius duomenis, santrauką). Visas tekstas prieinamas tik dalies dokumentų.

Kauno kolegija DSpace <<https://dspace.kauko.lt>>. Tai Kauno kolegijos skaitmeninė institucinė talpykla. Galimi įvairūs paieškos būdai. Pavyzdžiui, pasirinkus rodyklę *Bendruomenės ir rinkiniai* gaunami visų fakultetų, katedrų, jų darbuotojų kūrybinių darbų, leidinių, mokslinių ir populiariųjų straipsnių, konferencijų ir seminarų pranešimų, projektų ir tyrimo ataskaitų sąrašai. Į paieškos langelį įrašius *social* moks** gaunamas socialinių mokslų srities darbų rinkinys.

DSpace@MIT <<http://dspace.mit.edu/>> – Masačusetso technologijos instituto (MIT) (JAV) atvirosios prieigos kolekciją sudaro daugiau nei 11 000 mokslinių straipsnių, publikuojamų vadovaujantis atvirosios prieigos politika. Per pastaruosius penkerius metus straipsniai buvo siunčiami apie 2 mln. kartų beveik iš visų pasaulio šalių. Kolekcijoje prieinamos atrinktos tezės ir disertacijos nuo 1800 m. Nuo 2004 m. į talpyklą įtraukiami visi nauji apginti magistro darbai ir daktaro disertacijos.

T-Space <<https://tspace.library.utoronto.ca/>> – Toronto universiteto (Kanada) institucinė talpykla. Tai šios aukštosios mokyklos bibliotekos ir dar kelių mokslinių bibliotekų bendras projektas, pradėtas vykdyti 2003 m. Pagrindinis jo tikslas – tenkinti akademinės institucijos tarpdalykinius ir organizacinius poreikius. Socialinių mokslų tyrėjai, pasirinkę nuorodą *Communities and Collections*, gali peržiūrėti juos dominančių institucijos padalinių dokumentus (pvz., Sociologijos katedros pateikiamus straipsnius ir mokslinių tyrimų projektus).

Viena iš aukščiausiai pasaulyje vertinamų talpyklų, kurioje gausu socialinių mokslų dokumentų, yra *University of California eScholarship Repository* <<http://escholarship.org/>>.

Praktinės užduotys

1. Lietuvos virtualioje bibliotekoje <<http://www.library.lt/>> raskite Vilmos Atkočiūnienės straipsnį *Darbo vietų plėtojimo darnumą Lietuvos kaimiškuosiuose regionuose lemiantys veiksniai*. Kuriame leidinyje publikuotas šis straipsnis? Ar internete yra visas tekstas? Nuorodą įsikelkite ir išsaugokite savo e. lentynoje.

2. Atvirosios prieigos kataloge *SAGE Open* <<http://sgo.sagepub.com/>> raskite straipsnius apie krizių valdymą (angl. *crisis management*). Palyginkite pirmųjų trijų straipsnių panaudą.

6.4. Socialinių mokslų disertacijų ir magistro darbų paieška

Šiame skyriuje pristatysime daktaro disertacijų ir magistro darbų paieškos galimybes Lietuvos bibliotekose ir interneto šaltiniuose.

6.4.1. Spausdintų disertacijų ir jų santraukų paieška bibliotekose

Informacijos apie Lietuvos bibliotekose esančias disertacijas galima rasti bibliotekų elektroniniuose kataloguose. Disertacijos ir jų santraukos kaupiamos ir saugomos Nacionalinėje bibliotekoje ir Lietuvos akademinėse bibliotekose.

Nacionalinės bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriuje disertacijos saugomos nuo 1994 m. (iki tol tyrėjai neprivalėjo perduoti savo disertacijų Nacionalinei bibliotekai). LIBIS suvestiniame kataloge <<http://www.libis.lt>> paieškos langelyje *Bet koks žodis įrašę disertacija socialiniai mokslai* (žodžių galūnes galima pakeisti simboliu *), gausite informaciją apie visas Lietuvoje apgintas socialinių mokslų srities disertacijas.

Disertacijų, saugomų Lietuvos akademinėse institucijose bibliotekose, galima ieškoti per Lietuvos virtualią biblioteką <<http://www.library.lt>>. Portalo lange pasirinkite paieškos mygtuką *Knygos*, paieškos langelyje, naudodami žodžių trumpinimo simbolį *, įrašykite *disertac* social* moksl**. Rezultatų sąrašas bus rodoma bibliografinė informacija, dokumentų saugojimo vieta ir prieigos sąlygos. Šiame kataloge galima rasti ir magistrantūros studijų baigiamuosius darbus. Tik dalis dokumentų yra viso teksto.

Spausdintų disertacijų galima ieškoti konkrečios mokslo institucijos bibliotekos kataloge <<http://aleph.library.lt>> – paieškos rezultatų bus gerokai mažiau, nes apsiribojama tik vienos bibliotekos katalogo informacija.

6.4.2. Elektroninių disertacijų ir magistro darbų paieška

2003 m. Lietuvoje pradėta kurti Lietuvos studijų baigiamųjų darbų ir disertacijų duomenų bazė (ETD) <<http://etd.library.lt>>. 2014 m. birželio 2 d. duomenimis, ETD duomenų bazėje buvo įkelti 28 522 dokumentai. Socialinių mokslų elektroninių disertacijų ir magistro darbų paieška atliekama pagal autorių, antraštę, reikšminius žodžius ar instituciją, fakultetą, katedrą, darbo vadovą, recenzentą.

Svarbu:

- jei negalite atverti viso teksto dokumento, atkreipkite dėmesį į detalijame įrašė pateikiamą informaciją apie prieigos teises (žr. 6.13 pav.) – darbo autorius, pasirašydamas licencinę sutartį, nustato dokumento prieigos teises: laisvai prieinamas internete, neprieinamas, prieinamas tik institucijos intranete;
- studijų baigiamųjų darbų ir disertacijų autoriai informaciją į duomenų bazę kelia savarankiškai, jungdamiesi prie *Lietuvos ETD informacijos sistemos* <<https://etd.elaba.lt>>, jiems padeda institucijų bibliotekų darbuotojai, kurie atsako už darbų publikavimo kokybę.

Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos ištekliais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanuskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

6.13 pav. Dokumento detalūs įrašas ETD duomenų bazėje

Lietuvos mokslo institucijų ETD įrašai perkeltami į Lietuvos ETD katalogą ir Lietuvos akademinės bibliotekos eLABa talpyklą. ETD aprašai, saugomi eLABa talpykloje, įtraukiami į pasaulinius ETD suvestinius katalogus *DART-Europe* <<http://www.dart-europe.eu/basic-search.php>>, *NDLTD* <<http://www.ndltd.org>>, *OATD* <<http://oatd.org>>.

DART-Europe E-theses Portal

Adresas – <<http://www.dart-europe.eu>>

Tipas – bibliografinė, viso teksto.

Tematika – daugiadalykė, elektroninių tezių ir disertacijų.

Naudojimosi sąlygos – prieiga prie 505 990 atvirosios prieigos mokslinių tezių iš 562 universitetų, 28 Europos šalių (2014 m. birželio 2 d. duomenys).

Privalumai:

- informacija atnaujinama kasdien;
- patogi vartotojo sąsaja;
- nesudėtinga paieška;
- galimybė rikiuoti gautus rezultatus pagal šalį, datą, universitetą, kalbą;
- naujienos RSS sklaidos kanalu.

DiVA (Academic Archive On-line)

Adresas – <<http://www.diva-portal.org>>

Tipas – bibliografinė, viso teksto.

Tematika – daugiadalykė, elektroninių tezių ir disertacijų.

Naudojimosi sąlygos – prieiga prie atvirosios prieigos mokslo publikacijų ir tezių iš 34 Švedijos mokslo institucijų (2014 m. birželio 2 d. duomenys).

Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos ištekliais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanuskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

Privalumai:

- informacija atnaujinama kasdien;
- patogi vartotojo tekstinė sąsaja;
- nesudėtinga paieška;
- galimybė rikiuoti gautus rezultatus pagal šalį, datą, universitetą, kalbą;
- naujienos RSS sklaidos kanalu.

OATD (Open Access Theses and Dissertations)

Adresas – <<http://oatd.org>>

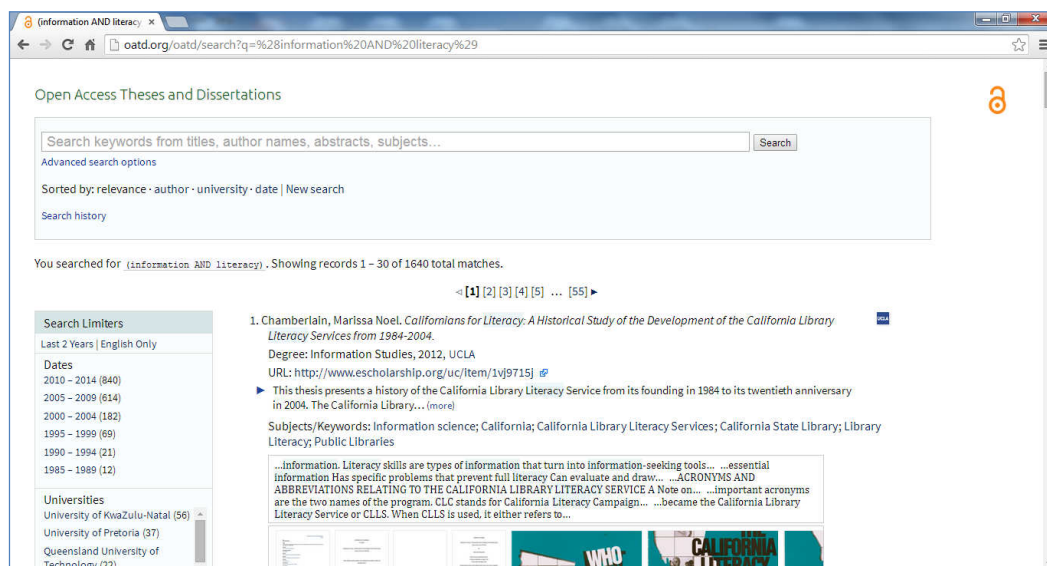
Tipas – bibliografinė, viso teksto.

Tematika – daugiadalykė, elektroninių tezių ir disertacijų.

Naudojimosi sąlygos – baigiamųjų studijų darbų ir daktaro disertacijų metaduomenys pateikiami iš 1 000 aukštojo mokslo institucijų visame pasaulyje, indeksuojama apie 2 118 900 darbų (2014 m. birželio 2 d. duomenys).

Privalumai:

- informacija atnaujinama kasdien;
- pateikiama vizuali informacija apie OATD indeksuojamus darbus pagal šalį, kalbą ir mokslo kryptį;
- paieška pagal autorių, pavadinimą, reikšminius žodžius, dalyką;
- galimybė gautus rezultatus rikiuoti pagal relevantiškumą, autorių, universitetą, datą;
- išplėstinės paieškos funkcijos leidžia gauti darbų, suteikiančių vartotojams teises pagal Kūrybinių bendrijų (angl. *Creative Commons*) licencijas, sąrašą (žr. 6.14 pav.).

6.14 pav. Paieškos duomenų bazėje OATD rezultatų sąrašo fragmentas

Networked Digital Library of Theses and Dissertations (NDLTD)

Adresas – <<http://www.ndltd.org>>

Tipas – bibliografinė, viso teksto.

Tematika – daugiadalykė, elektroninių tezių ir disertacijų.

Naudojimosi sąlygos – gali naudotis visi interneto vartotojai.

Privalumai:

- vienu metu galima atlikti paiešką daugelyje pasaulio ETD bazių;
- galima naudotis paprasta ar išplėstine paieška;
- išplėstinėje paieškoje galima disertacijų paieška pagal įvairius kriterijus;
- galimybė pasirinkti dokumentus pagal metus;
- galima paieška pasirinkus vieną ar kelias temines sritis;
- rezultatus galima rikiuoti pagal relevantiškumą, pavadinimų abėcėlę, datą (nuo naujausių iki seniausių ir atvirkščiai).

Trūkumai

- pateiktame rezultatų sąrašė nėra galimybės pasirinkti tik atvirosios prieigos dokumentų, todėl norint sužinoti prieigos teises reikia atverti kiekvieną dokumentą.

Praktinės užduotys

1. LIBIS suvestiniame kataloge <<http://www.libis.lt>> naudodamiesi išplėstine paieška sužinokite, kiek socialinių mokslų disertacijų apginta 2012–2014 m.
2. Lietuvos ETD duomenų bazėje <<http://etd.library.lt>> raskite 2013 m. magistro baigiamuosius darbus pagal pasirinktą reikšminį žodį arba jo trumpinį (pvz., *edukac**).

6.5. Empirinių ir statistinių duomenų paieška

Šioje temoje susipažinsite su skaitmeninėmis empirinių socialinių mokslų duomenų kaupimo infrastruktūromis, tarptautinių duomenų sankeipų paieškos galimybėmis, pagrindiniais statistinių duomenų interneto ištekliais.

Naudojantis šiais informacijos ištekliais būtini ne tik informacijos paieškos gebėjimai, bet ir pagrindinės statistikos žinios bei bendrieji darbo su statistinės duomenų analizės programomis (pvz., SPSS, STATA) gebėjimai.

6.5.1. Empirinių duomenų archyvai

Didėjant skaitmeninių mokslinės informacijos duomenų kiekiui atsiranda poreikis kurti duomenų archyvus (angl. *data archives*). Tendencija aktyviai naudoti šiuos informacijos išteklius ypač būdinga socialiniams mokslams, nes empiriniai elgsenos, požiūrių, vertybių tyrimai sudaro reikšmingą politologijos, sociologijos, politikos mokslų ir kt. disciplinų mokslinių tyrimų lauką. Pagrindinis duomenų archyvų tikslas – kaupti pirminę tyrimų medžiagą ir empirinius duomenis, skatinti antrinių jų panaudojimą bei lyginamuosius tyrimus.

Naudojimas duomenų archyvais, kaip socialinių mokslų informacijos ištekliais, leidžia socialinių mokslų tyrėjams užtikrinti lyginamąją analizę socialinių mokslų disciplinose, padeda formuoti pirmines ir antrines mokslines hipotezes, sudaro sąlygas plėtoti mokslinius tyrimus tarptautiniu lygiu.

Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų duomenų archyvas (LiDA)

Adresas – <<http://www.lidata.eu>>

Tipas – empirinių duomenų.

Tematika – socialiniai, humanitariniai mokslai.

Naudojimosi sąlygos – empirinių tyrimų duomenys laisvai prieinami visiems interneto vartotojams; norint atlikti duomenų analizę ar parsisiųsti duomenis būtina nemokama registracija <http://www.lidata.eu/index_reg.php>.

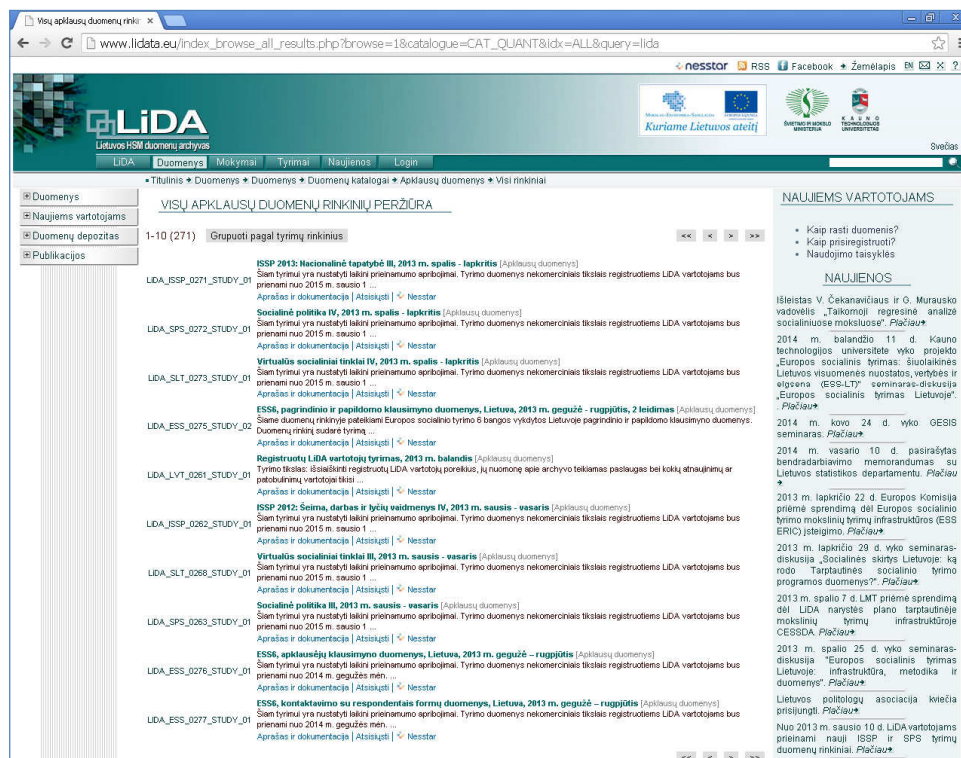
Pirmasis pasaulyje socialinių duomenų archyvas – Roperio (JAV) viešosios nuomonės tyrimų centras – buvo įkurtas 1946 m. Pirmasis ir šiuo metu vienintelis tokio pobūdžio empirinių duomenų šaltinis Lietuvoje *Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų duomenų archyvas (LiDA)* pradėtas kurti 2006 m. Jame vartotojams teikiama prieiga prie duomenų analizės – nuo procentinių dažnių pasiskirstymų iki koreliacinių lentelių ir grafikų kūrimo. Katalogą sudaro apklausų duomenys, istoriniai statistiniai duomenys, duomenys apie Lietuvos politinę sistemą, kokybinių duomenų rinkiniai.

Duomenų archyve naudojamas programinis paketas NESSTAR, teikiantis nesudėtingą prieigą prie duomenų analizės. NESSTAR duomenų analizės rezultatai lengvai gali būti perkeltami į įvairaus formato bylas (*Excel*, *Acrobat Reader* ir kt.).

Privalumai:

- visi vartotojai gali laisvai susipažinti su archyve saugomų duomenų rinkiniais ir su jais susijusiais aprašais (žr. 6.14 pav.);
- galimybė tiesiogiai analizuoti konkrečių tyrimų duomenis programinės įrangos NESSTAR aplinkoje;
- paiešką galima atlikti pagal autorių, antraštę, santrauką, reikšminį žodį, geografinę aprėptį, depozitorių (ieškoma duomenų rinkinių aprašų laukuose, kuriuose nurodyti asmenys ar organizacijos, pateikę duomenų rinkinius į archyvą), finansavimo šaltinį, publikacijas, unikalų identifikacinį numerį DDI (angl. *Data Documentation Initiative*).

Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos šaltiniais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanuskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

6.14 pav. Apklausų duomenų rinkinių peržiūra

Svarbu:

- norint atlikti apklausų duomenų rinkinio paiešką galima naudotis kintamųjų paieška <http://www.lidata.eu/index_search_variables.php> arba kontroliniu žodynu <http://www.lidata.eu/index_tez.php>;
- siekiant užtikrinti saugomų duomenų konfidencialumą, vartotojai turi sutikti su konfidencialumo deklaracija <http://www.lidata.eu/index.php?file=files/duomenys/konf_deklaracija.html>;
- publikacijų, parengtų archyve saugomų duomenų pagrindu, išnašose ar literatūros sąrašė privaloma nuoroda į archyvą;
- LiDA archyvas įtrauktas į Europos tyrimų infrastruktūrų duomenų bazę *European Portal on Research Infrastructures* <<http://www.riportal.eu>>.

ICPSR Direct

Adresas – <<http://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/landing.jsp>>

Tipas – empirinių duomenų.

Tematika – socialiniai mokslai.

Naudojimosi sąlygos – tarpuniversitetiniu politinių ir socialinių tyrimų konsorciumo archyvu (ICPSR) gali naudotis visi interneto vartotojai; norint tvarkyti duomenis būtina registracija (nuoroda *Login In / Create Account*).

Svarbu. Prisiregistruoti galima tik iš šių Lietuvos mokslo ir studijų institucijų kompiuterių tinklo: KTU, VU, MRU, VDU, KU, ŠU ir Lietuvos socialinių tyrimų centro. Registruotieji vartotojai 6

Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos ištekliais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanauskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

mėnesius iš duomenų bazės *ICPSR Direct* asmeniniam naudojimui gali atsisiųsti *ICPSR* duomenų rinkinius. Tai galima padaryti iš bet kurios kompiuterizuotos darbo vietos. Praėjus minėtam laikotarpiui, registraciją reikia atnaujinti arba pratęsti.

ICPSR (angl. *Inter-University Consortium for Political and Social Research*) – 1962 m. Mičigano universitete įkurtas didžiausias pasaulyje tarptautinio lygio jungtinis duomenų archyvas (žr. 6.15 pav.). 2014 m. balandžio 29 d. duomenimis, jame yra daugiau nei 500 000 tyrimų rinkinių, apimančių įvairias mokslo kryptis: politologiją, ekonomiką, sociologiją, edukologiją, kriminalistiką, psichologiją, istoriją ir kt. *ICPSR Direct* teikia prieigą prie daugiau nei 70 duomenų rinkinių, susijusių su Lietuva.

Teminių kategorijų sąrašą žr. <<http://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/ICPSR/access/subject.jsp>>. Norint dirbti duomenų archyve būtina turėti bendrųjų statistinės programinės įrangos (SAS, SPSS ir (ar) STATA) žinių bei išmanyti statistines procedūras.

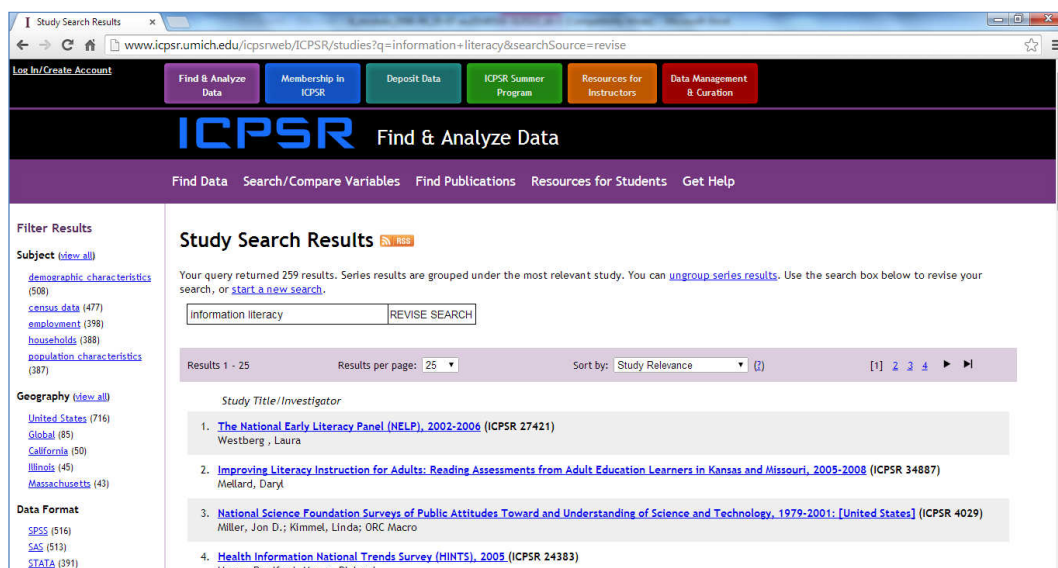
Pagalba <<http://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/ICPSR/help/>>.

Privalumai:

- nemokama prieiga prie kokybiškų pirminių tarptautinių tyrimų duomenų šaltinių;
- slaptažodžiu apsaugota registruotojo vartotojo aplinka;
- patogios duomenų paieškos pasirinktys;
- galimybė užsisakyti į asmeninį paštą pranešimus apie anksčiau naudotų duomenų papildymus naujais.

Trūkumai:

- norint atsisiųsti duomenų rinkinius būtina prisiregistruoti;
- ribotas registruotojo vartotojo prieigos laikotarpis (registracija galioja tik 6 mėn., praėjus šiam laikotarpiui būtina registruotis iš naujo).

6.15 pav. Archyvo ICPSR paieškos rezultatų sąrašas

CESSDA

Adresas – <<http://www.cessda.org/>>

Tipas – empirinių duomenų.

Tematika – socialiniai mokslai.

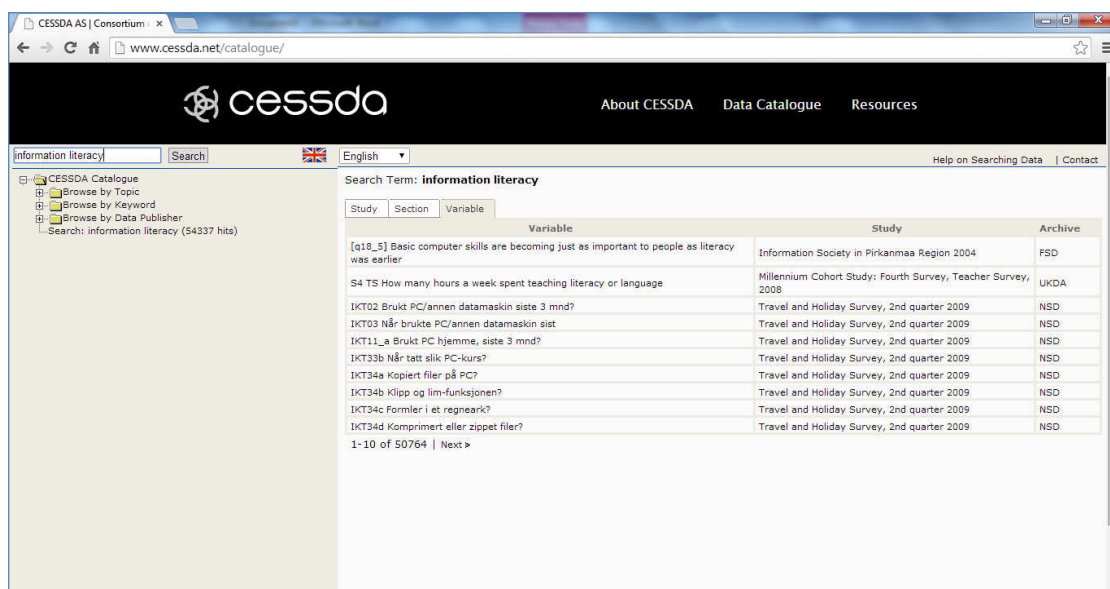
Naudojimosi sąlygos – atviroji prieiga.

CESSDA (angl. *Council of European Social Science Archives*) – 1976 m. įkurta skėtinė organizacija, Europos socialinių mokslų archyvų konsorciumas, kurio pagrindinė funkcija yra inicijuoti ir padėti kurti duomenų archyvus Europoje. 2014 m. balandžio 25 d. jame buvo sukaupta apie 25 000 duomenų rinkinių. Vartotojai turi galimybę naudotis socialinių mokslų tezauru ELSST (angl. *European Language Social Science Thesaurus*) <<http://elsst.esds.ac.uk/login.aspx>>.

Svarbu. Norint naudotis tezauru ELSST būtina įrašyti el. pašto adresą (vartotojo vardas), slaptažodžio nereikalaujama.

Privalumai:

- integruota prieiga prie empirinių duomenų;
- duomenų paieška pagal tematiką, reikšminį žodį, tyrimo atlikimo datą (žr. 6.16 pav.);
- duomenų paieška naudojantis kontroliniu žodynu (tezauru);
- daugiakalbiai duomenų rinkiniai;
- detalūs duomenų aprašymai (metaduomenys);
- pateikiama informacija apie konferencijas, seminarus, mokymus, vasaros mokyklas, mokymosi išteklius socialinių mokslų metodologijos, empirinių duomenų rinkimo, analizės bei archyvavimo klausimais.

6.16 pav. Archyvų tinklo CESSDA rezultatų sąrašo fragmentas

Svarbu. LiDA yra numatytasis CESSDA paslaugų teikėjas Lietuvoje.

Šiuo metu pasaulyje yra ir vis dar kuriasi daug įvairialypių socialinių mokslų duomenų archyvų. Pristatysime didžiausius tarptautinius ir europinio lygmens duomenų archyvų tinklus, socialiniams mokslams aktualias tyrimo duomenų infrastruktūras:

- *GESIS - Leibniz Institute for Social Sciences* <<http://www.gesis.org/en/home>> – Leibnico socialinių mokslų instituto duomenų archyvas, įkurtas 1960 m. Norint naudotis duomenimis būtina nemokama registracija <<https://dbk.gesis.org/register>>;
- *UK DATA ARCHIVE* <<http://www.data-archive.ac.uk>> – Jungtinės Karalystės duomenų archyvas, įkurtas 1967 m. Vartotojai gali atlikti paiešką vienu metu keliuose Jungtinės Karalystės archyvuose. Nemokama registracija <<http://data-archive.ac.uk/sign-up>>;
- *NSD - Norwegian Social Science Data Services* <<http://www.nsd.uib.no/nsd/english/index.html>> – Norvegijos socialinių mokslų duomenų tarnybos archyvas, įkurtas 1971 m.

6.5.2. Statistinių duomenų ištekliai

Ieškoti statistinių rodiklių internete gali būti sunku dėl šio tipo dokumentų gausos. Pristatysime populiariausius Lietuvos ir užsienio šaltinius, Lietuvos bibliotekose prenumeruojamas duomenų bazes.

Oficialiosios statistikos portalo duomenų bazės

Rodiklių duomenų bazė

Adresas – <<http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize1>>

Tipas – statistinių duomenų.

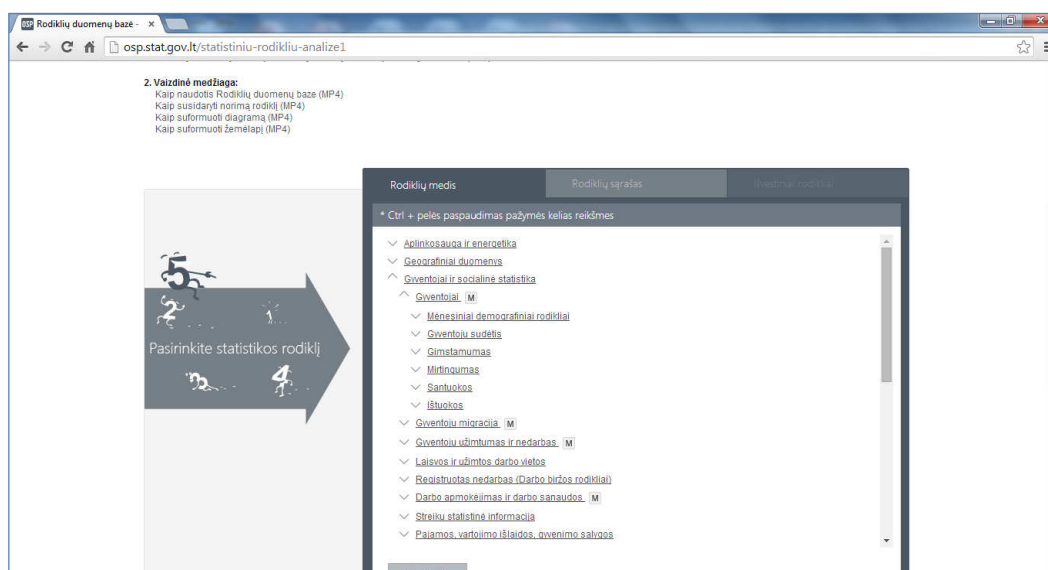
Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – prieiga nemokama, bet registruotieji vartotojai turi daugiau galimybių naudotis statistine informacija.

Privalumai:

- statistinį rodiklį galima pasirinkti naudojant rodiklių medį, pasirenkant rodiklį pagal norimą sritį, temą ir potemę arba naudojantis rodiklių sąrašu (kortelė *Rodiklių sąrašas*) (žr. 6.17 pav.);
- pasirinkus norimus rodiklius galima rinktis papildomas dimensijas ir filtrus;
- galima susikurti išvestinius statistinius rodiklius;
- galima keisti matricinėje lentelėje pateikiamas atvaizdavimo parinktis, dimensijų reikšmių rikiavimo tvarką;
- lentelės eksportavimo reikiamu formatu (HTML, PDF, Excel ir kt.) galimybė;
- galimybė atvaizduoti duomenis grafiku (pasirenkant tipą, spalvas, dydį ir t. t.);
- galimybė atvaizduoti duomenis žemėlapyje (jei pasirinktas rodiklis turi šią funkciją);
- galimybė užsisakyti naujienas;
- duomenų bazė atnaujinama kasdien.

Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos ištekliais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanuskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

6.17 pav. Rodiklių duomenų bazėje pateikiamas rodiklių medis

Patarimas. Jei rodiklių medyje ar sąrašė norite pasirinkti kelis rodiklius, pažymėkite juos pele, kartu laikydami nuspauštą klaviatūros mygtuką CTRL. Pasirinkę rodiklius spustelėkite mygtuką *Pasirinkti*.

Klasifikatorių duomenų bazė

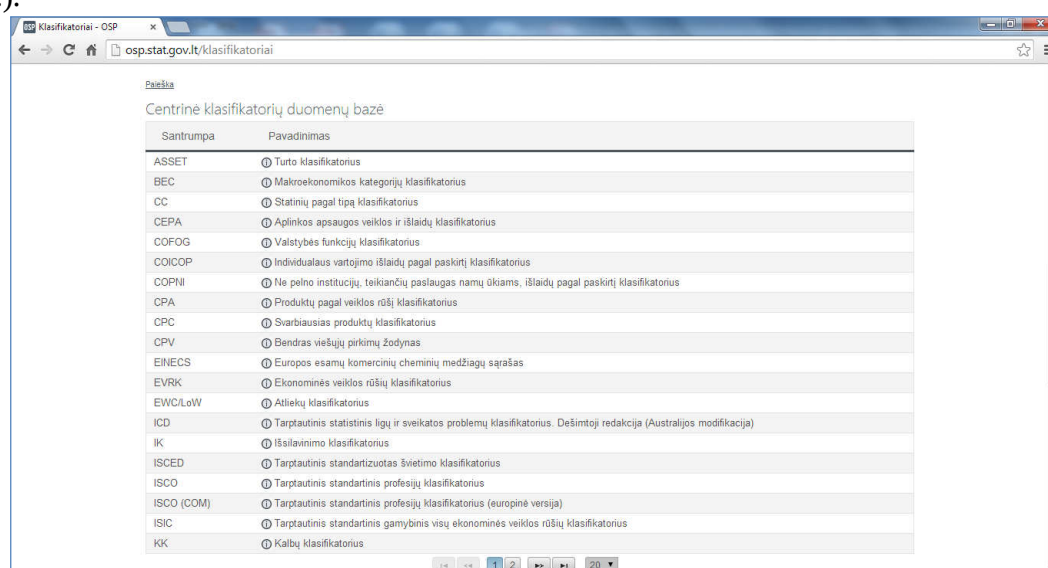
Adresas – <<http://osp.stat.gov.lt/klasifikatoriai>>

Tipas – statistinių duomenų.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – laisva prieiga.

Duomenų bazėje pateikiami tarptautiniai ir nacionaliniai klasifikatoriai bei informacija apie juos (žr. 6.18 pav.).

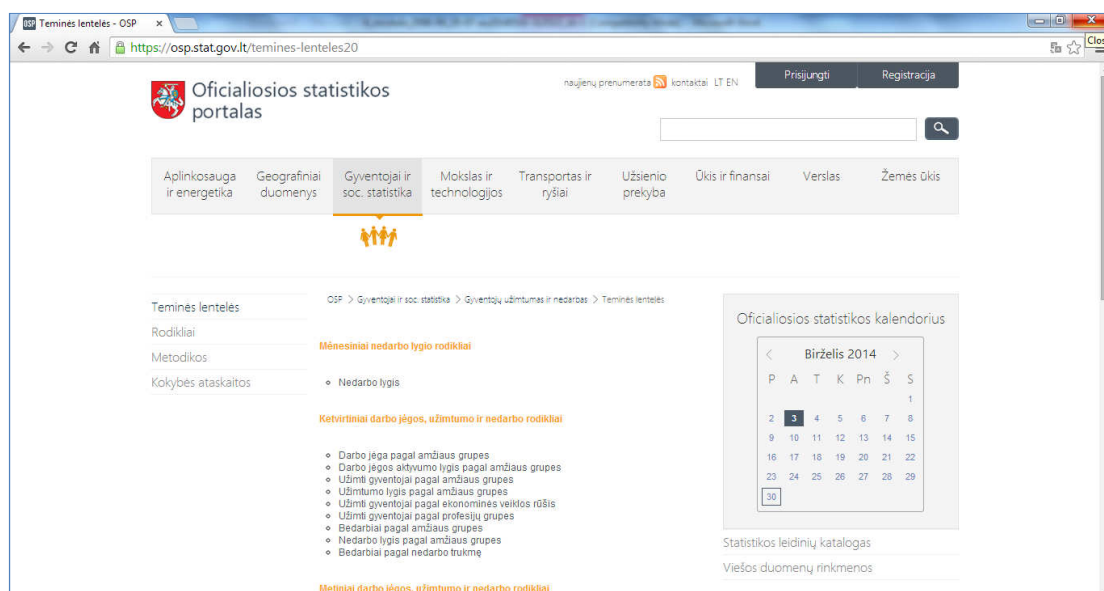

6.18 pav. Centrinėje klasifikatorių duomenų bazėje sukaupytų klasifikatorių sąrašo fragmentas

Privalumai:

- nesudėtinga paieškos sistema;
- patikima reikiamo klasifikatoriaus tam tikros pozicijos informacija;
- galima atlikti paiešką koduose, pavadinimuose, aiškinamosiose pastabose;
- galima ieškoti lietuvių ir anglų kalbomis;
- galima pasirinkti reikiamą klasifikatorių.

Oficialiosios statistikos portale <<http://osp.stat.gov.lt>> pateikiamos **teminės lentelės** <<http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles7>>, kuriose skelbiami statistiniai duomenys apie įvairias šalies ekonominio ir socialinio gyvenimo sritis. Informacija sugrupuota į 9 temas: *Aplinkosauga ir energetika, Geografiniai duomenys, Gyventojai ir soc. statistika, Mokslas ir technologijos, Transportas ir ryšiai, Užsienio prekyba, Ūkis ir finansai, Verslas, Žemės ūkis* (žr. 6.19 pav.).

6.19 pav. Statistinių teminių lentelių tinklalapis

Privalumai:

- galimybė stebėti ir vertinti pokyčius;
- pateikiamos papildomos nuorodos į pranešimus spaudai, leidinius, metodikas;
- rodikliai išreikšti įvairiais dydžiais: indeksais, absoliučiais ir santykiniais dažniais, procentais;
- galima užsisakyti naujienas el. paštu.

Pastaba. Oficialiosios statistikos portale publikuojamos *Metodikos* <<http://osp.stat.gov.lt/metodai7>> ir *Kokybės ataskaitos* <<http://osp.stat.gov.lt/kokybes-ataskaitos14>>, kuriose pateikiami trumpi tyrimo aprašai, metodikos, rodiklio kokybės aprašai.

Eurostat

Adresas – <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>>

Tipas – viso teksto.

Tematika – daugiadalykė.

Naudojimosi sąlygos – atviroji prieiga. Registracijos nereikalaujama, tačiau registruotiesiems vartotojams skirta daugiau funkcijų.

Tai Europos Bendrijos statistikos tarnyba, skelbianti oficialius suderintus Europos Sąjungos ir euro zonos šalių bei valstybių kandidačių statistinius rodiklius. Duomenys susisteminti pagal 114 potemių abėcėlę *Statistics A-Z* <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/a_to_z>. Pagrindiniai ES politikos krypties rodikliai (angl. *Key indicators on EU policy*) skelbiami parengtose lentelėse (angl. *pre-defined tables*). Informacija pateikiama anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Lentelėse pateikiami:

- trumpojo laikotarpio rodikliai (angl. *short-term indicators*) apie euro zonos šalis, Europos Sąjungą ir šalis nares;
- ilgojo laikotarpio įvairių sričių rodikliai (angl. *long-term indicators*);
- įvairių sričių (užimtumo, inovacijų, tyrimų, ekonominių reformų, socialinės sanglaudos ir aplinkosaugos) struktūriniai rodikliai (angl. *structural indicators*).

Duomenų bazių statistinę informaciją vartotojai gali gauti dviem būdais:

- naudodamiesi parengtomis lentelėmis *Main tables* <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database>;
- atlikę išplėstinę paiešką duomenų bazėse ir savarankiškai suformavę lenteles.

Privalumai:

- teikiama nemokama statistinė informacija;
- atviroji prieiga prie įvairaus pobūdžio leidinių, suskirstytų į rinkinius: *Pranešimai spaudai* (angl. *News releases*), *Svarbioji statistika* (angl. *Statistics in Focus*), *Svarbieji faktai* (angl. *Data in Focus*), *Statistikos knygos* (angl. *Statistical books*), *Mažo formato knygelės* (angl. *Pocketbooks*), *Metodologijos ir darbo dokumentai* (angl. *Methodologies and working papers*);
- pateikiamos nuorodos į metodologiją pagal Tarptautinio valiutos fondo specialųjį duomenų platinimo standartą SDDDS;
- grafikų bei žemėlapių atsisiuntimo ir spausdinimo galimybė;
- galimybė vartotojui nustatyti grafiko ašių skales; skritulinių diagramų atvaizdavimo funkcija;
- galimybė naršyti žemėlapiuose ir keisti jų parinktį;
- galimybė nemokamai atsisiųsti leidinių el. versijas PDF formatu;
- duomenų bazė atnaujinama kasdien.

Pagalba. Vartotojus konsultuoja agentūros *Eurostat* statistikos vartotojų konsultantų tarnybos, įsteigtos visose Europos Sąjungos šalyse. Norint gauti reikiamą informaciją savo šalyje būtina prisiregistruoti.

Praktinės užduotys

1. LiDA duomenų archyve <<http://www.lidata.eu>> raskite 2010 m. lapkričio – 2011 m. vasario mėn. atliktą tyrimą *Virtualūs socialiniai tinklai*. Kokie duomenų rinkimo metodai buvo taikomi?
2. Naudodamiesi Oficialiosios statistikos portalo <<http://osp.stat.gov.lt>> duomenimis sužinokite, kurios amžiaus grupės Lietuvos gyventojai 2013 m. internetu naudojosi daugiausia.

6.6. Teisės aktų paieška

INFOLEX <<http://www.infolex.lt/tp/>> – tarpusavyje susietos šios teisės duomenų bazės:

- *LR teisės aktų duomenų bazė*, kurioje pateikiami Lietuvos Respublikos valstybinių institucijų norminiai teisės aktai su visais pakeitimais, kiti dokumentai;
- *LR aprobuota ir neaprobuota teismų praktika*, kurioje pateikiami Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo dokumentai, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir apygardų teismų praktika administracinėse, civilinėse, baudžiamosiose bylose, Seimo kontrolierių pažymos, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendimai ir kiti dokumentai;
- *Europos Sąjungos teismų praktikos duomenų bazė*, kurioje pateikiami Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimai bylose prieš Lietuvą ir sprendimų apžvalgos, Europos Teisingumo Teismo dokumentai, nuorodos į Europos Sąjungos valstybių oficialias teisinės informacijos paieškos sistemas.

Bazę prenumeruojančių institucijų sąrašą rasite LMBA svetainėje <<http://www.lmba.lt/duomenu-bazes/savarankiska-prenumerata>>.

LITLEX <<http://www.litlex.lt/litlex>> – prenumeruojama teisės aktų informacinė sistema. Vartotojai gali atlikti paiešką pagal aktų atributus, žodžius ir (ar) frazes dokumento tekste bei pavadinime. Duomenys interneto versija atnaujinami kiekvieną parą, intraneto versija – 1 kartą per savaitę. Nuolat papildomi teminiai klasifikatoriai-sąvadai. Prenumeruojančių institucijų (sąrašą žr. <<http://www.lmba.lt/duomenu-bazes/savarankiska-prenumerata>>) vartotojai gali skaityti viso teksto dokumentus.

Teisės aktų registro <<http://www.e-tar.lt>> svetainėje, kuri pradėjo veikti 2014 m. sausio 1 d., galima nemokamai atlikti duomenų paiešką ir užsiprenumeruoti bei elektroniniu paštu gauti reikalingas valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių teisės aktų, tarptautinių ar teismų dokumentų naujienas. Galima atlikti teisės aktų paiešką pagal žodžius tekste, pavadinime, identifikacinį kodą, įsigaliojimo datą, rūšį ir t. t.

Lietuvos Respublikos Seimo svetainėje <<http://www3.lrs.lt/>> galima atlikti teisės aktų ir Seime įregistruotų teisės aktų projektų <<http://www3.lrs.lt/dokpaieska/forma 1.htm>>, valstybės ir savivaldybės institucijų teisės aktų projektų <http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.forma 1?p_fix=n>, Europos Sąjungos teisės aktų <<http://www3.lrs.lt/pls/inter1/dokpaieska.forma 1>>, 1918–1940 m. teisės aktų <<http://www3.lrs.lt/pls/inter archyvas/dokpaieska arch.forma 1>> paiešką.

Teisinės informacijos centro interneto svetainėje <<http://www.teisingumas.lt/>> esantis teisės aktų registras suteikia galimybę teisės aktų ieškoti tarp 71 rūšies dokumentų, išleistų apie 300 įvairių LR institucijų (savivaldybių, tarnybų ir kt.).

EUR-Lex <<http://eur-lex.europa.eu/>> – Europos Sąjungos teisės aktų ir kitų viešų dokumentų duomenų bazė, veikianti 24 oficialiomis ES kalbomis. Duomenų bazėje pateikiama apie 3 mln. dokumentų nuo 1951 m. Dokumentai suskirstyti į tokias dalis: 1 – sutartys, 2 – tarptautiniai susitarimai, 3 – teisės aktai, 4 – papildomi teisės aktai, 5 – parengiamieji aktai, 6 – teismo praktika, 7 – nacionalinės įgyvendinimo priemonės, 8 – nacionalinių teismų praktika, susijusi su ES teise, 9 – parlamento klausimai, 0 – konsoliduotieji teisės aktai, C – kiti dokumentai, skelbiami „Oficialiojo leidinio“ C serijoje, E – ELPA dokumentai. Vartotojai gali stebėti konkretaus siūlomo teisės akto gyvavimo ciklą nuo tada, kai jis

inicijuojamas, iki tol, kol jis priimamas ir įsigalioja. Galima susipažinti su susijusiais dokumentais, rasti informaciją apie procedūros eigą, kiekvienos institucijos sprendimus, atsakingus padalinius ir kt.

FindLaw <<http://www.findlaw.com/>> – teisės išteklių svetainė teisininkams, vadybininkams, studentams.

Praktinės užduotys

1. Teisės aktų registro <<http://www.e-tar.lt>> svetainėje raskite Lietuvos Respublikos *Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 3 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 59-1, 59-2 straipsniais įstatymą*. Ką reglamentuoja 35 straipsnio 5 dalies papildymas?

2. Europos Sąjungos teisės aktų informacinėje sistemoje <http://www3.lrs.lt/pls/inter1/dokpaieska.forma_1> raskite Europos Komisijos *Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo pažangos ataskaitą*.

6.7. Socialinių mokslų išteklių paieška internete

Šioje temoje pristatysime socialinių mokslų išteklių interneto paieškos ypatumus teminėse paieškos sistemose, kataloguose ir virtualiose bibliotekose, pateiksime rekomendacijų dėl mokslo naujienų, tinklaraščių, socialinių tinklų, konferencijų, seminarų ir kt. mokslinių renginių paieškos.

6.7.1. Paieška mokslinės informacijos paieškos sistemose

Dominančios informacijos internete visada galima rasti naudojantis bendrosiomis paieškos sistemomis *Google*, *Yahoo!*, *Lycos* ir kt. Bendrosios paieškos sistemos kartu pateikia ir mokslinę, ir bendrojo pobūdžio informaciją. Ilgainiui imtos kurti teminės paieškos sistemos, skirtos ieškoti tik mokslinės informacijos.

Google Scholar <<http://scholar.google.lt/>> – paieškos sistemos *Google* teikiama mokslinės informacijos paieškos paslauga. Galima ieškoti socialinių mokslų referuojamųjų žurnalų, tezių, knygų, mokslinių straipsnių, aukštųjų mokyklų ir akademinių leidėjų mokslinės produkcijos ir kt. Paiešką galima atlikti pagal reikšminį žodį ar autoriaus pavardę. Prisiregistravusiems, susikūrusiems *Google* asmeninę paskyrą ir įkėlusiems savo straipsnių vartotojams pateikiamas h indeksas (rodiklis, vertinantis mokslinių tyrimų kiekybę ir populiarumą).

Google Books <<http://books.google.com>> sistemoje galima atlikti knygų paiešką. Rezultatų sąrašė kai kurių knygų galima peržiūrėti visą tekstą, kitų knygų – skaityti tik citatas, dar kitų – gauti tik bibliografines nuorodas. Jei knyga yra prieinama viešai, galima nemokamai atsisiųsti jos PDF kopiją. Prie kai kurių knygų pateikiamos nuorodos *Pirkti šią knygą* (nukreipiama į knygynų arba leidyklų svetaines). Svetainėje galima prisiregistruoti ir susikurti asmeninę biblioteką.

AcademicIndex <<http://www.academicindex.net>> – daugialypė mokslinės informacijos paieškos sistema.

BASE: Bielefeld Academic Search Engine <<http://www.base-search.net/index.php?l=en>> – Bylefeldo universiteto bibliotekos (Vokietija) administruojama mokslinės informacijos paieškos sistema.

Vartotojams laisvai prieinami 75 proc. indeksuotų viso teksto dokumentų (2014 m. birželio 3 d. duomenys).

MagPortal.com <<http://magportal.com/>> – mokslinės informacijos paieškos sistema, įsteigta 2000 m., leidžia ieškoti straipsnių internete esančiuose žurnaluose. Paiešką galima atlikti pagal dalykų kategorijas ir pakategorės. Rezultatams tvarkyti sukurta žymių sistema. Informacija apima dalį socialinių mokslų disciplinų: verslą, finansus ir investicijas, edukologiją, informaciją, politiką ir visuomenės mokslus.

Microsoft Academic Search <<http://academic.research.microsoft.com>> paieškos sistemoje socialinių mokslų tyrėjai gali atlikti mokslinių straipsnių, autorių, konferencijų, organizacijų ir kt. paiešką. Pateikiama daugumos duomenų vizualizacija: institucijų palyginimas, publikacijų citavimo grafikai ir t. t.

6.7.2. Socialinių mokslų šaltinių paieška teminiuose kataloguose ir virtualiose bibliotekose

Teminiai katalogai ir virtualios bibliotekos – tai dar vienas socialinių mokslų šaltinių paieškos internete įrankis, labiausiai tinkamas naršyti ir bendresnei paieškai atlikti. Juos kuria ir prižiūri konkrečių sričių ekspertai, todėl pateikiamas tik aukštos kokybės turinys. Teminiuose kataloguose nėra sunku ieškoti informacijos, tiesiog reikia pasirinkti temas, artimas ieškomai informacijai.

Pateiksime teminių katalogų ir virtualių bibliotekų, kaupiančių socialinių mokslų informacijos šaltinius, pavyzdžių.

INFOMINE <<http://infomine.ucr.edu/>> – daugiadalykė mokslinių informacijos išteklių elektroninė biblioteka, apimanti daug socialinių mokslų disciplinų: įvairias vadybos ir ekonomikos, edukologijos, socialinio darbo ir kt. kryptis. Galima paprasta ir išplėstinė paieška, parinktytys pagal dalykų kategorijas, pateikiama išsamių patarimų, kaip atlikti paiešką.

WorldWideScience.org <<http://worldwidescience.org>> pagrindinis tikslas – užtikrinti jungtinę paiešką nacionalinėse ir tarptautinėse duomenų bazėse bei portaluose, paspartinti mokslinius tyrimus ir pažangą. 2014 m. duomenimis, šie pasauliniai mokslo informacijos vartai aprėpia informaciją iš daugiau nei 70 pasaulio šalių, 95 nacionalinių ir tarptautinių duomenų bazių ir portalų.

Svarbu. Socialinių mokslų tyrėjams rekomenduojame naudotis Vilniaus universiteto bibliotekos sudarytu teminių interneto išteklių puslapiu <<http://www.mb.vu.lt/istekliai/>>.

6.7.3. Socialinių mokslų informacijos paieška atvirosios prieigos ištekluose

Preprintai sudaro galimybes tyrėjams gauti žinių apie tyrimus dar iki juos formaliai publikuojant. Daugelyje institucinių talpyklų kaupiami preprintai (nerecenzuotos publikacijų teksto kopijos) ir postprintai (galutinės, recenzuotos ir atsižvelgiant į recenzento pastabas pataisytos publikacijų teksto kopijos). Pateiksime keletą šių išteklių pavyzdžių.

Cogprints (Cognitive Sciences Eprint Archive) <<http://cogprints.org/>> – elektroninis psichologijos, lingvistikos, neurologijos, kompiuterijos, biologijos ir filosofijos mokslų archyvas. Galima atlikti

paiešką pagal metus ar dalyką. Kiekviename įrašė pateikiama santrauka, reikšminiai žodžiai, kontekstas ir viso teksto dokumentas. Tyrėjai, norėdami savarankiškai įkelti savo straipsnį į talpyklą, turi prisiregistruoti (registracija nemokama).

OpenDepot <<http://opendepot.org/>> archyvo, kurį 2006 m. įkūrė Edinburgo universitetas ir SHERPA, tikslas – sudaryti mokslininkams sąlygas publikuoti straipsnius atvirosios prieigos talpykloje.

PROL (angl. *Political Research Online*) <<http://convention2.allacademic.com/one/prol/prol01/>> – Amerikos politinių mokslų asociacijos projektas. Norint naudotis būtina prisiregistruoti.

Svarbu. Informacijos paieška atvirosios prieigos ištekluose plačiau aptariama 6.2.3 skyriuje „Elektroninių knygų paieška atvirosios prieigos ištekluose“ ir 6.3.2 skyriuje „Straipsnių paieška atvirosios prieigos ištekluose“.

6.7.4. Interaktyvūs informacijos ištekliai

Informacijos apie institucijų, mokslinių tyrimų centrų ar įmonių veiklą, mokslo idėjas, tyrimų duomenis galima rasti įvairiuose interneto bendruosiuose ir specializuotuose tyrėjų ir mokslinių tyrimų **socialiniuose tinkluose**.

Lietuvos socialinių mokslų forumas <<http://www.socforumas.lt/>> vienijs socialinių ir humanitarinių mokslų atstovus. Jame pristatomi nauji leidiniai, konferencijos, seminarai, Lietuvos ir užsienio žurnalai, socialinių tyrimų agentūros ir kt. Norint tapti forumo dalyviais reikia prisiregistruoti <<http://www.socforumas.lt/?lang=lt&cont=registration>>. Galima užsiprenumeruoti tinklalapyje publikuojamus skelbimus, naujausi iš jų atsiunčiami nurodytu el. pašto adresu. Be to, užpildžius nurodytą formą galima patiems skelbti aktualią informaciją forumo svetainėje.

H-Net <<http://www.h-net.org/>> – humanitarinių ir socialinių mokslų tinklas, kurio pagrindinis tikslas yra užtikrinti mokslo idėjų ir mokslinių išteklių sklaidą tarptautiniu lygiu. Prisiregistravę socialinių mokslų tyrėjai gali skelbti įvairią informaciją, ji yra patikrinama ir parengiama publikuoti internete.

NESSE (*Network of Experts in Social Sciences of Education and Training*) <<http://www.nesse.fr/ness>> – specializuotas mokslininkų, dirbančių švietimo ir mokymo srityje, tinklas, veikiantis nuo 2007 m. Tinklo veiklą koordinuoja Prancūzijos nacionalinis pedagoginių tyrimų institutas.

ResearcherID <<http://www.researcherid.com>> sudaro galimybę tyrėjams susikurti profilį, atlikti kitų savo srities mokslininkų paiešką, susieti savo įrašus, esančius duomenų bazėje *Web of Science*, su savo virtualia tapatybe, įkelti nereferuojamų *Web of Science* publikacijų bibliografinius įrašus. Kiekvienam registruotajam vartotojui suteikiamas unikalus identifikavimo numeris. Registracija vyksta dviem būdais: per akademinės institucijos prenumeruojamos duomenų bazės *Web of Science* svetainę arba užsisakant kvietimą adresu <<http://www.researcherid.com/SelfRegistration.action>>. Šią platformą 2008 m. sukūrė leidėjas *Thomson Reuters*.

Galimybę socialinių mokslų tyrėjams bendradarbiauti, dalytis žiniomis, kurti bendrus produktus ir dokumentus užtikrina vikio (angl. *wiki*) hipertekstinė aplinka. Viena iš šios rūšies svetainių yra

Scholarpedia <<http://www.scholarpedia.org>> – recenzuojama atvirosios prieigos enciklopedija, kurią rengia įvairių šalių mokslininkai – tam tikros srities ekspertai. Kokybei užtikrinti straipsniai anonimiškai recenzuojami (kiekvienas straipsnis turi kuratorių, kuris peržiūri ir patvirtina bet koki pakeitimą ar papildymą).

Tinklaraštis (angl. *blog*) – automatiškai formuojamas naujienų puslapis, kuriame įrašai rodomi chronologine tvarka. Pateiksime keletą socialinių mokslų tinklaraščių pavyzdžių.

EurekAlert!: the Global Source for Science News <<http://www.eurekalert.org>> tinklaraštyje pateikiamos mokslinių tyrimų naujienos, informacija apie stipendijas, apdovanojimus, susitikimus ir kt.

Dissertation Research <<http://dissertationresearch.blogspot.com>> – tinklaraštis, kurio tikslas padėti tyrėjams rengti disertacijas. Pateikiamos nuorodos į šaltinius, darbų rengimo pagalbos puslapius, dalykiniai vadovai ir kt.

Society Pages, The Social Sciences that Matters <<http://thesocietypages.org>> – daugiadalykis socialinių mokslų projektas, kurį vykdo Minesotos universitetas. Pagrindinis tinklaraščio tikslas – užtikrinti socialinių mokslų tyrimų patrauklumą ir sklaidą visuomenėje.

Top 100 Education Blogs <<http://oedb.org/library/features/top-100-education-blogs>> skirtas dėstytojams, studentams ir ugdymo proceso administratoriams. Pateikiamos 100 populiariausių tinklaraščių nuorodos.

Ieškant tinklaraščių galima naudotis specializuotomis paieškos priemonėmis, pvz., *Blog Search Engine* <<http://www.blogsearchengine.com/>> – aukštos kokybės tinklaraščių katalogu, kuriame tinklaraščius galima pasirinkti pagal kategorijas ir pakategorės.

6.7.5. Socialinių mokslų išteklių paieška kituose interneto ištekluose

Informacija apie vykstančias socialinių mokslų konferencijas tyrėjams svarbi dėl galimybės tiek pristatyti savo mokslinių tyrimų rezultatus, tiek susipažinti su kitų mokslininkų atliekamais tyrimais. Apie mokslo renginius informuojama kiekvienos mokslo ir studijų institucijos svetainėje, o bendras nuolat atnaujinamas mokslo renginių sąrašas pateikiamas Lietuvos mokslininkų sąjungos tinklalapyje <<http://www.lms.lt/?q=lt/event>>. Svetainėje pristatomi beveik visi mokslo renginiai, vykstantys Lietuvoje ir gana fragmentiškai (daugiausia gamtos, technologijos mokslų) – renginiai, vykstantys užsienyje. Todėl informacijos apie užsienio mokslo renginius reikėtų ieškoti kituose tokio pobūdžio informacijos ištekluose (juos siūlome remdamiesi šiais informacijos šaltinių vertinimo kriterijais: svetainėje pateikiamos informacijos tikslumas ir svetainės atnaujinimo data):

- *AllConferences.com* <<http://www.allconferences.com/>> – informacija apie JAV vykstančias konferencijas;
- *Conference Alerts: Academic Conferences Worldwide* <<http://www.conferencealerts.com/>> – įvairiose šalyse vykstančios konferencijos, galimybė pačiam vartotojui pateikti informaciją apie organizuojamus mokslo renginius;
- *Social Science Conferences Worlwide* <<http://www.conferencealerts.com/socialsc.htm>>.

Visuose minėtuose kataloguose informacija apie mokslo renginius suskirstyta pagal mokslo sritis ir kryptis, be to, galima gauti naujausią dominančią informaciją el. paštu.

Tyrėjai mokslo naujienų gali rasti ir užsisakyti naudodamiesi *ResourceShelf* <<http://www.resourceshelf.com>> (vartotojams kas savaitę siunčiamas naujienlaiškis su naujausia informacija apie interneto išteklius).

Praktinės užduotys

1. Paieškos sistemoje *Google Scholar* <<http://scholar.google.lt>> atlikite paiešką pagal savo tyrimo temos reikšminius žodžius (pvz., *informacijos vadyba*); iš rezultatų sąrašo pasirinkite 2 naujausius viso teksto straipsnius ir išsaugokite kompiuterio darbalaukyje.

2. Svetainėje *Conference Alerts: Academic Conferences Worldwide* <<http://www.conferencealerts.com/>> atlikite konferencijų paiešką. Raskite artimiausią savo mokslo krypties renginį.

Apibendrinamosios pastabos

Apibendrinant šią temą galima teigti, kad tyrėjui, atliekančiam socialinių mokslų informacijos paiešką, svarbu tiksliai nusistatyti tyrimo lauką, tyrimo problemą ir aktualius klausimus, pasirinkti terminus ir jų atitikmenis kitomis kalbomis bei mokėti suformuluoti užklausas. Taip pat svarbu gebėti atlikti paiešką naudojantis įvairiais informacijos paieškos būdais ir įrankiais (tarkim, paieška bibliotekų elektroniniuose kataloguose leidžia suformuoti užklausos struktūrą, o paieška paieškos sistemose – rasti konkretų šaltinį). Atliekant informacijos paiešką duomenų bazėse, būtina turėti pradinių žinių apie duomenų bazės apimtį, akademinį lygį, prieigos ir darbo sąlygas.

Labai svarbu suvokti gautos informacijos socialinį kontekstą – kurioje šalyje publikuotas leidinys, kur ir kada atliktas tyrimas. Ieškant socialinių mokslų informacijos, labai svarbu suvokti nacionalinį kontekstą.

Socialinių mokslų padėtis per pastarąjį dešimtmetį nepaprastai pasikeitė. Terminai *el. mokslas*, *el. tyrimai*, kurie ilgą laiką vyravo technologijos moksluose, perėjo ir į socialinių mokslų sritį. Šios srities tyrėjai vis dažniau naudoja informacines technologijas rinkdami, pateikdami ir analizuodami duomenis, todėl jiems būtina gilinti žinias apie interaktyvius tyrimo įrankius ir išteklius – dar ir dėl to, kad jie dažnai yra laisvai prieinami internete.

Akivaizdu, kad socialinių mokslų informacijos internete yra labai daug. Randamų informacijos išteklių kokybė yra atvirkščiai proporcinga informacijos kiekiui, todėl modulyje pateikti svarbiausi, informacijos kokybės kriterijus atitinkantys informacijos ištekliai, trumpai aptarti paieškos juose ypatumai.

Socialinių mokslų tyrėjus kviestume ne tik naudotis įvairiais mokslo informacijos ištekliais, bet ir tapti aktyviais turinio kūrėjais, tuo turiniu dalytis, dalyvauti socialiniuose tinkluose.

Tinkamos ir kokybiškos informacijos paieškos klausimais visada galima konsultuotis su bibliotekų specialistais, galima naudotis jų parengtais nuorodų katalogais, pagalbos puslapiais ir pan.

Nuorodos

Tezaurai

Lietuvoje

LiDA tezauras <http://www.lidata.eu/index_tez.php>

Pasaulyje

ERIC Thesaurus <<http://eric.ed.gov/>>

EUROVOC <<http://eurovoc.europa.eu>>

HASSET <<http://www.data-archive.ac.uk/find/hasset-thesaurus>>

ICPSR Subject Thesaurus <<http://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/ICPSR/thesaurus/>>

TESE (Thesaurus for Education Systems in Europe)

<<http://www.vocabularyserver.com/eurydice/en/index.php>>

UNESCO Thesaurus <<http://databases.unesco.org/thesaurus/>>

El. žodynai ir enciklopedijos

Dictionary, Encyclopedia and Thesaurus – The Free Dictionary <<http://www.thefreedictionary.com>>

Encyclopedia.com <<http://www.encyclopedia.com>>

Online Dictionary of the Social Sciences <<http://bitbucket.icaap.org/>>

Katalogai

Akademinių bibliotekų elektroniniai katalogai <<https://aleph.library.lt>>

Institucinės virtualios bibliotekos

<http://www.lvb.lt/primo_library/libweb/static/htmls/lvblast_lt_LT.html>

Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos LIBIS suvestinis katalogas <<http://www.libis.lt/>>

Lietuvos virtuali biblioteka <<http://www.library.lt>>

El. knygų duomenų bazės

Lietuvoje

KTU el. knygos <<https://www.ebooks.ktu.lt/>>

Pasaulyje

eBooks on EBSCOhost <<http://search.epnet.com>>

eBooks on ScienceDirect <<http://www.sciencedirect.com/>>

Ebrary <<http://www.ebrary.com/>>

Mybrary <<http://www.mybrary.ru>>

SpringerLINK E-Books <<http://www.springerlink.com>>

El. knygos atviros prieigos ištekluose

Lietuvoje

Ebooks.mruni.eu <<http://ebooks.mruni.eu>>

Pasaulyje

BookBoon <<http://bookboon.com>>

CCTC vadovėliai <<http://www.collegeopentextbooks.org/>>

DOAB (Directory of Open Access Books) <<http://www.doabooks.org/doab>>

EkonBiz <<http://www.econbiz.de/>>

Flat World Knowledge <<http://catalog.flatworldknowledge.com/>>

Getfreebooks <<http://www.getfreebooks.com/>>
The Global Text Project <<http://globaltext.terry.uga.edu/home>>
OAPEN <<http://www.oapen.org/>>
OER Commons <http://www.oercommons.org/courses/material_types/textbooks>
Open Russian Electronic Library <<http://www.rsl.ru/ru/s2/s101/>>
Project Gutenberg <<http://www.gutenberg.org>>
Questia <<http://www.questia.com/library/free-books>>

Leidyklos

Lietuvoje

Kauno technologijos universiteto leidykla *Technologija* <<http://www.leidykla.ktu.lt/>>
Mykolo Romerio universiteto leidykla <<http://ebooks.mruni.eu/>>
Vilniaus Gedimino technikos universiteto leidykla *Technika* <<http://www.ebooks.vgtu.lt>>
Vytauto Didžiojo universiteto leidykla <<http://www.leidykla.vdu.lt/>>

Pasaulyje

Palgrave Macmillan <<http://www.palgrave.com>>
Routledge <<http://www.routledge.com>>
SAGE <<http://www.sagepub.com/home.nav>>

Elektroniniai knygynai

Lietuvoje

Humanitas <www.humanitas.lt>
Knygininkas <<http://www.knygininkas.lt>>

Pasaulyje

Amazon.com <<http://www.amazon.com>>
Blackwell Bookshop <<http://bookshop.blackwell.co.uk/jsp/welcome.jsp>>
Books at Half.com <<http://books.half.ebay.com>>
Barnes & Noble <<http://www.barnesandnoble.com>>

Magistrų darbai, disertacijos

Lietuvoje

Lietuvos elektroninės tezės ir disertacijos Lit-ETD <<http://etd.library.lt>>

Pasaulyje

DART-Europe E-theses Portal <<http://www.dart-europe.eu>>
DiVA (Academic Archive On-line) <<http://www.diva-portal.org>>
OATD (Open Access Theses and Dissertations) <<http://oatd.org>>
Networked Digital Library of Theses and Dissertations (NDLTD)
<<http://www.ndltd.org/serviceproviders/scirus-etd-search>>

Duomenų bazės

Lietuvoje

Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas <<http://www.libis.lt:8082>>
Lietuvos universitetų ir mokslo institutų mokslo publikacijų duomenų bazė <<http://pdb.library.lt>>
Lituanistika <<http://www.lituanistikadb.lt>>

Pasaulyje

Academic Search Complete <<http://search.epnet.com/>>
Annual Reviews <<http://arjournals.annualreviews.org/action/showJournals>>

Business Source Complete <<http://search.epnet.com/>>
Cambridge Journals Online <<http://journals.cambridge.org>>
EconLit with Full Text <<http://search.epnet.com/>>
Education Research Complete <<http://search.epnet.com/>>
Emerald Management eJournals Collection <<http://www.emeraldinsight.com/ft>>
JSTOR <<http://www.jstor.org/>>
Oxford University Press Journals <<http://www.oxfordjournals.org/>>
Sage Journals Online <<http://online.sagepub.com/cgi/search/>>
ScienceDirect <<http://www.sciencedirect.com/>>
SocINDEX with Full Text <<http://search.epnet.com/>>
SpringerLINK <<http://www.springerlink.com/>>
Taylor&Francis <<http://www.tandfonline.com/>>
Wiley-Online Library <<http://onlinelibrary.wiley.com/>>

Atvirosios prieigos ištekliai, talpyklos

Lietuvoje

Kauno kolegija DSpace <<https://dspace.kauko.lt>>
Lietuvos akademinė elektroninė biblioteka eLABa <<http://www.elaba.lt/>>
Lituanistika <<http://www.lituanistikadb.lt/>>
Vytauto Didžiojo universiteto e. publikacijų talpykla (VDU ePub) <<http://etalpykla.vdu.lt>>
VG TU talpykla <<http://dspace.vgtu.lt>>

Pasaulyje

ALADIN Research Commons <<http://aladinrc.wrlc.org>>
ARRT (Access to Research Resources for Teachers) <<http://gtcni.openrepository.com/>>
British Education Index <http://www.leeds.ac.uk/bei/COLN/COLN_default.html>
DOAJ the Directory of Open Access Journals <<http://www.doaj.org>>
DSpace@MIT <<http://dspace.mit.edu>>
ERIC <<http://eric.ed.gov/>>
Education Reserch Global Observatory (ERGO) <<http://www.ergobservatory.info/>>
E-LIS <<http://eprints.rclis.org>>
Higher Education Empirical Research Database <<http://heerd.open.ac.uk>>
OpenDOAR: The Directory of Open Access Repositories <<http://www.opendoar.org/>>
RePEc (Research Papers in Economics) <<http://repec.org>>
Registry of Open Access Repositories (ROAR) <<http://roar.eprints.org>>
SAGE Open <<http://sgo.sagepub.com/>>
Scientific Journals International <<http://www.scientificjournals.org>>
Social Science Network <<http://ssrn.com/en/>>
SSOAR (Social Science Open Access Repository) <<http://www.ssoar.info>>
T-Space <<https://tspace.library.utoronto.ca>>
University of California eScholarship Repository <<http://escholarship.org/>>

Empirinių, statistinių duomenų ištekliai

Lietuvoje

Klasifikatorių duomenų bazė <<http://osp.stat.gov.lt/klasifikatoriai>>
LiDA <<http://www.lidata.eu>>
Oficialiosios statistikos portalas <<http://osp.stat.gov.lt>>
Rodiklių duomenų bazė <<http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize1>>

Pasaulyje

CESSDA <<http://www.cessda.org/>>

Eurostat <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>>

ICPSR Direct <<http://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/ICPSR/>>

Social Science Electronic Data Library (SSEDL) <<http://www.socio.com/ssedl.php>>

Teisės aktų ištekliai

Lietuvoje

INFOLEX <<http://www.infolex.lt/portal/>>

LITLEX <<http://www.litlex.lt/litlex>>

Teisės aktų registras <<http://www.e-tar.lt>>

Pasaulyje

EUR-Lex <<http://eur-lex.europa.eu/>>

FindLaw <<http://www.findlaw.com/>>

Paieškos sistemos, kiti interneto ištekliai

Lietuvoje

Lietuvos mokslininkų sąjunga <<http://www.lms.lt/?q=lt/event>>

Lietuvos socialinių mokslų forumas <<http://www.socforumas.lt>>

Pasaulyje

AcademicIndex <<http://www.academicindex.net>>

Academic Keys <<http://www.academickeys.com>>

AllConferences.com <<http://www.allconferences.com/>>

CogPrints (Cognitive Sciences Eprint Archive) <<http://cogprints.org/>>

Conference Alerts: Academic Conferences Worldwide <<http://www.conferencealerts.com/>>

Google Books <<http://books.google.com>>

Scholar Google <<http://scholar.google.lt/>>

H-Net <<http://www.h-net.org/>>

INFOMINE <<http://infomine.ucr.edu/>>

MagPortal.com <<http://magportal.com/>>

Microsoft Academic Search <<http://academic.research.microsoft.com>>

NESSE (Network of Experts in Social Sciences of Education and training) <<http://www.nesse.fr/nesse>>

OpenDepot <<http://opendepot.org>>

Scholarpedia <<http://www.scholarpedia.org>>

Social Science Conferences Worldwide <<http://www.conferencealerts.com/socialsc.htm>>

WorldWideScience.org <<http://worldwidescience.org>>

Mokslininkų socialiniai tinklai

Lietuvoje

Lietuvos socialinių mokslų forumas <<http://www.socforumas.lt/>>

H-Net <<http://www.h-net.org/>>

Pasaulyje

Social Science Research Network <<http://www.ssrn.com/>>

ResearcherID <<http://www.researcherid.com>>

Tinklaraščiai

Blog Search Engine <<http://www.blogsearchengine.com/>>

EurekaAlert!: the Global Source for Science News <<http://www.eurekaalert.org>>
Dissertation Research Blog <<http://dissertationresearch.blogspot.com>>
Social Science Statistics Blog <<http://blogs.iq.harvard.edu/ssb>>
Society Pages, The Social Sciences that Matters <<http://thesocietypages.org>>
Top 100 Education Blogs <<http://oedb.org/library/features/top-100-education-blogs>>

Naudota ir rekomenduojama literatūra

1. ABARIUS, P. Elektroniniai informacijos šaltiniai ir galimybės juos naudoti elektroniniam mokymuisi. *Informacijos mokslai* [interaktyvus]. 2009, 48, p. 7–13 [žiūrėta 2014 m. gegužės 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vu.lt/leidyba/dokumentai/zurnalai/INFORMACIJOS%20MOKSLAI/Informacijos%20mokslai%202009%2048/7-13.pdf>>.
2. ATKOČIŪNIENĖ, Z. Mokslo komunikacija: Lietuvos mokslo žurnalai mokslo komunikacijos kaitos požiūriu. *Informacijos mokslai* [interaktyvus]. 2009, 49, p. 70–83 [žiūrėta 2014 m. gegužės 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vu.lt/leidyba/dokumentai/zurnalai/INFORMACIJOS%20MOKSLAI/Informacijos%20mokslai%202009%2049/70-83.pdf>>.
3. DAGIENĖ, E. Web of Science ir Google Scholar mokslometrinį rodiklių palyginimas. *Evolution of Science & Technology* [interaktyvus]. 2011, 3 (2), p. 162–178 [žiūrėta 2014 m. gegužės 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://dspace.vgtu.lt/jspui/bitstream/1/1260/1/MTR_3_2_Dagiene_162-178.pdf>.
4. KOLESINSKIENĖ, N. Duomenų bazė „Lituanistika“. In: G. Tautkevičienė, J. Šinkūnienė, N. Kolesinskienė, L. Šarlauskienė. *Socialinių ir humanitarinių mokslų elektroninės informacijos valdymas ir mokslo darbų kokybė* [interaktyvus]. 2014, p. 112–147 [žiūrėta 2014 m. balandžio 30 d.]. Prieiga per internetą: <http://lituanistikadb.lt/lt/seminaras/2013-2014-hsm-az5e/mokymu_medziaga.html>.
5. MACEVIČIŪTĖ, E. Knyga – žavingoji sena dama. *Knygotyra*, 2009, 53, p. 252–260.
6. PROKOPČIK, M. Daugiakalbių tezaurų rengimas ir adaptavimas: Lietuvos duomenų archyvo LiDa atvejis. *Informacijos mokslai* [interaktyvus]. 2011, 57, p. 55–73 [žiūrėta 2014 m. gegužės 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vu.lt/leidyba/dokumentai/zurnalai/INFORMACIJOS%20MOKSLAI/Informacijos%20mokslai%202011%2057/55-73.pdf>>.
7. RUTKAUSKAS, A. E-knygos aplenkė popierines. *Naujoji komunikacija* [interaktyvus]. 2012 [žiūrėta 2014 m. balandžio 26 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.nk.lt/naujienos/e-knygos-aplenke-popierines/>>.
8. ŠARLAUSKIENĖ, L. Lietuvos virtuali biblioteka – informacijos paieškos vartai. *Būk bibliotekininku!* [interaktyvus]. 2010 [žiūrėta 2014 m. gegužės 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://bukbibliotekininku.blogspot.com/2010/01/lietuvos-virtuali-biblioteka.html>>.
9. TAUTKEVIČIENĖ, G. Šiuolaikinės mokslinės komunikacijos pokyčiai. Atviroji prieiga. In: G. Tautkevičienė, J. Šinkūnienė, N. Kolesinskienė, L. Šarlauskienė. *Socialinių ir humanitarinių mokslų elektroninės informacijos valdymas ir mokslo darbų kokybė* [interaktyvus]. 2014, p. 7–69 [žiūrėta 2014 m. balandžio 30 d.]. Prieiga per internetą: <http://lituanistikadb.lt/lt/seminaras/2013-2014-hsm-az5e/mokymu_medziaga.html>.
10. VILIŪNAS, G.; GLOSIENĖ, A. Institucinės talpyklos ir naujoji mokslinės komunikacijos infrastruktūrų sandara. *Informacijos mokslai* [interaktyvus]. 2006, 36, p. 1–15 [žiūrėta 2014 m.

Naudojimasis elektroniniais mokslo informacijos ištekliais. ISBN 978-609-95149-2-5.
6 modulis. D. Lamanuskienė, V. Steponavičienė. Socialinių mokslų informacijos šaltinių paieška.

gegužės 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://lvb.sf.library.lt/files/2006-10-16/Straipsniukas_Viliunas_Glosiene.pdf>.

11. WILSON, T. Electronic publishing and the future of the book. *Knygotyra*. 1997, 33, p. 67–74.